

दोगडाकेदार गाउँपालिका
बैतडी, प्रदेश नं. ७, नेपाल

दोगडाकेदार गाउँपालिकाको राजपत्र

दोगडाकेदार गाउँपालिकाबाट प्रकाशित

खण्ड: २ संख्या: ५ सम्बत् २०७५ असार ३१ गते

भाग-१

दोगडाकेदार गाउँपालिका दोगडाकेदार गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५

सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप स्थानीयस्तरमा छरिएर रहेको पूँजी, प्रविधि तथा प्रतिभालाई स्वावलम्बन र पारस्परिकताका आधारमा एकीकृत गर्दै सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक उन्नयन गर्न, समुदायमा आधारित, सदस्यकेन्द्रित, लोकतान्त्रिक, स्वायत्त र सुशासित संगठनको रूपमा सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन गर्न, सहकारी खेती, उद्योग, वस्तु तथा सेवा व्यवसायका माध्यमबाट सामाजिक न्यायका आधारमा आत्मनिर्भर, तीव्र एवं दिगो रूपमा स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सुदृढ तुल्याउन सहकारी संघ संस्थाहरूको दर्ता, सञ्चालन एवं नियमन सम्बन्धी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले गाउँसभाले यो ऐन स्वीकृत गरी सर्वसाधारणको जानकारीके लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

दोगडाकेदार गाउँपालिका दोगडाकेदार गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५

गाउँसभाबाट स्वीकृत मिति : २०७५।०३।३०
परमाणिकरण मिति : २०७५।०३।३१

प्रस्तावना: सहकारी मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप स्थानीयस्तरमा छारिएर रहेको पूँजी, प्रविधि तथा प्रतिभालाई स्वावलम्बन र पारस्परिकताका आधारमा एकीकृत गर्दै सदस्यहरूको आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक उन्नयन गर्न, समुदायमा आधारित, सदस्यकेन्द्रित, लोकतान्त्रिक, स्वायत्त र सुशासित संगठनको रूपमा सहकारी संस्थाहरूको प्रवर्द्धन गर्न, सहकारी खेती, उद्योग, वस्तु तथा सेवा व्यवसायका माध्यमबाट सामाजिक न्यायका आधारमा आत्मनिर्भर, तीव्र एवं दिगो रूपमा स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सुदृढ तुल्याउन सहकारी संघ संस्थाहरूको दर्ता, सञ्चालन एव नियमन सम्बन्धी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

दोगडाकेदार गाउँपालिकाको गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्तनामप्रारम्भ**(१) यस ऐनको नाम “दोगडाकेदार गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७५” रहेकोछ।

(२) यो ऐन तुरन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषयवाप्रसङ्गले अर्को अर्थनलागेमायसेनमा,-

(क) “आन्तरिक कार्यविधि” भन्नाले सहकारी संस्थाले दफा १८ बमोजिम बनाएको आन्तरिक कार्यविधि सम्झनुपर्छ।

(ख) “कसूर” भन्नाले दफा ७९ बमोजिम को कसूर सम्झनुपर्छ।

(ग) “तोकिएको” वा “तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ।

(घ) “परिवार” भन्नाले सदस्यको पतिवापती, छोरा, बुहारी, छोरी, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री, बाबु, आमा, सौतेनी आमार आफूले पालन पोषण गर्नुपर्नेदाजु, भाउजु भाइ, बुहारी र दिवी, बहिनी सम्झनुपर्छ।

तर सो शब्दले अंशबण्डागरी वामानो छुट्टिई आ-

आफ्नो पेशाव्यवसाय गरी बसेको परिवार को सदस्यलाई जनाउनेछैन।

दोगडाकेदार गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५

(ड) “बचत” भन्नालेसदस्यलेसहकारीसंस्थामाजम्मागरेकोरकमसम्झनुपर्छ ।

(च) “मन्त्रालय” भन्नालेसहकारीसम्बन्धीविषयहेर्नेसंघीयमन्त्रालयसम्झनुपर्छ ।

(छ)

“मुख्यकारोबार”

भन्नालेसंस्थालेसंचालनगरेकोव्यवसायिकक्रियाकलापहरूमापछिल्लोआर्थिकवर्षसम्ममापरिचालितबचतकोदायित्वरपछिल्लोआर्थिकवर्षकोसदस्यतर्फकोखरिदवाबिक्रीकारोवारमाकम्तीमातीसप्रतिशतभन्दावढीहिस्साभएकोकारोवारसम्झनुपर्छ ।

(ज) “रजिष्ट्रार” भन्नालेसंघकोरजिष्ट्रारसम्झनुपर्छ ।

(झ) “लेखासुपरीवेक्षणसमिति” भन्नालेदफा ३७बमोजिमकोलेखासुपरीवेक्षणसमितिसम्झनुपर्छ ।

(ज) “विनियम” भन्नालेसम्बन्धितसहकारीसंस्थाकोदफा १७बमोजिमबनाएकोविनियमसम्झनुपर्छ ।

(ट)

“विभाग”

भन्नालेसंघकोसहकारीविभागसम्झनुपर्छरसोशब्दलेमन्त्रालयलेसहकारीनियमनगर्नतोकोमहाशाखासमेतलाईजनाउँछ ।

(ठ) “शेयर” भन्नालेसहकारीसंस्थाकोशेयरपूँजीकोअंशसम्झनुपर्छ ।

(ड) “सञ्चालक” भन्नालेसमितिकोसदस्यसम्झनुपर्छरसोशब्दलेसमितिकोअध्यक्ष,उपाध्यक्ष,सचिवरकोषाध्यक्षसमेतलाईजनाउँछ ।

(ड) “सदस्य” भन्नालेसहकारीसंस्थाकोसदस्यताप्राप्तगरेकाव्यक्तिसम्झनुपर्छ ।

(ट) “समिति” भन्नालेदफा ३०कोउपदफा (१) बमोजिमकोसञ्चालकसमितिसम्झनुपर्छ ।

(ण) “सहकारीमूल्य” भन्नालेस्वावलम्बन, स्व-उत्तरदायित्व, लोकतन्त्र, समानता, समता, ऐक्यवद्धता, इमान्दारी, खुलापन, सामाजिकउत्तरदायित्वतथाअरुकोहेरचाहलगायतअन्तर्राष्ट्रियमान्यताप्राप्तसहकारीसम्बन्धीमूल्यसम्झनुपर्छ ।

(त) “संस्थाकोव्यवसाय” भन्नालेविनियममाव्यवस्थाभएबमोजिमसञ्चालितव्यवसायिकक्रियाकलापसम्झनुपर्छ ।

(थ) “सहकारीसिद्धान्त” भन्नालेस्वैच्छिकतथाखुलासदस्यता, सदस्यद्वारालोकतान्त्रिकनियन्त्रण, सदस्यकोआर्थिकसहभागीता, स्वायत्ततारस्वतन्त्रता, शिक्षा, तालीमरसूचना, सहकारी-सहकारीबीचपारस्परिकसहयोगरसमुदायप्रतिकोचासोलगायतअन्तर्राष्ट्रियमान्यताप्राप्तसहकारीसम्बन्धीसिद्धान्तसम्झनुपर्छ ।

संस्था"

भन्नालेदफाइबमोजिमगठनभईदफाइबमोजिमदर्ताभएकोविषयगतवावहुउद्देश्यीयसहकारीसंस्थासम्झनुपर्छ।

(ध) "साधारणसभा" भन्नालेसहकारीसंस्थाकोसाधारणसभासम्झनुपर्छ।

(न) "प्राथमिकपूँजीकोष" भन्नालेशेयरपूँजीरजगेडाकोषसम्झनुपर्छ।

(प) "दर्तागर्नेअधिकारी" भन्नालेदफाइबमोजिमकोदर्तागर्नेअधिकारीसम्झनुपर्छ।

परिच्छेद-२

सहकारीसंस्थाकोगठनतथादर्ता

३. संस्थाकोगठनः(१)

कम्तीमातीसजनानेपालीनागरिकहरुआपसमामिलीविषयगतवावहुउद्देश्यीयसहकारीसंस्थागठनगर्नसक्नेछन्।

(२)उपदफा (१) माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिश्रमिक, युवालगायतलेआफ्नोश्रमवासीपमाआधारितभइव्यवसायगर्नेसहकारीसंस्थाकोहकमापन्नजनानेपालीनागरिकहरुभएपनिसंस्थागठनगर्नसक्नेछन्।

(३) यसदफामाअन्यत्रजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिनेपालसरकार, प्रदेशसरकार, स्थानीयतहवात्यस्तासरकारवातहकोअनुदानवास्वामित्वमासंचालितविद्यालय, विश्वविद्यालयवासंगठितसंस्थाबाटपारिश्रमिकपाउनेपदमावहालरहेकाकम्तीमाएकसयजनाकर्मचारी, शिक्षकवाप्राध्यापकहरुलेआपसमामिलीप्रचलितकानूनबमोजिमदर्तभएकोआफ्नोपेशागतसंगठनकाआधारमासदस्यता, प्रतिनिधित्वरसेवासंचालनमातोकिएबमोजिमकाशर्तबन्देजहरुपालनागर्नेगरीसंस्थागठनगर्नसक्नेछन्।

तरएकसयजनाभन्दाकमसंख्यारहेकोएउटैकार्यालयकाकम्तीमातीसजनाकर्मचारी, शिक्षकवाप्राध्यापकहरुलेआपसमामिलीसदस्यता, प्रतिनिधित्वरसेवासंचालनमातोकिएबमोजिमकाशर्तबन्देजहरुपालनागर्नेगरीसंस्थागठनगर्नसक्नेछन्।

(४) यसदफाबमोजिमसंस्थागठनगर्दाएकपरिवारएकसदस्यकादरलेउपदफा (१) वा(२)माउलिलेखितसंख्यापुगेकोहुनुपर्नेछ।

तरसंस्थादर्तभइसकेपछिएकैपरिवारकाएकभन्दाबढीव्यक्तिलेसोसंस्थाकोसदस्यतालिनबाधापर्नेछैन।

(५)

उपदफा (

१)

माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिवचतथाक्रृष्णकोकारोवारगर्नेसंस्थागठनगर्दाकम्तीमाएकसयजनानेपालीनागरिकहरु कोसहभागिताहुनुपर्नेछ । (महानगरपालिकारउपमहानगरपालिकाहरुलेमात्रउपदफाख्राखे)

४. दर्तानगरीसहकारीसंस्थासञ्चालनगर्ननहुने कसैलेपनियसएनबमोजिमदर्तानगरीसहकारीसंस्थापनातथासञ्चालनगर्नहुँदैन ।

५. दर्ताकोलागिदरखास्तदिनुपर्ने : (१)

यसएनबमोजिमगठनभएकासरकारीसंस्थालेदर्ताकालागिदर्तागर्नेअधिकारीसमक्षअनुसूची-
१कोढाँचामादरखास्तदिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमकादरखास्तसाथदेहायबमोजिमकाकागजातहरुसंलग्नगर्नुपर्नेछ:-

(क) सहकारीसंस्थाकोप्रस्तावितविनियम,

(ख) सहकारीसंस्थासञ्चालनकोसम्भाव्यताअध्ययनप्रतिवेदन,

(ग) सदस्यलेलिनस्वीकारगरेकोशेयरसंख्यारशेयररकमकोविवरण ।

६. दर्तागर्नुपर्ने : (१)

दफाख्रकोउपदफा (

१)

बमोजिमप्राप्तदरखास्तसहितकोकागजातहरुछानविनगरादिहायबमोजिमभएकोपाइएमादर्तागर्नेअधिकारीलेदरखास्तपरेको मितिलेतीसदिनभित्रत्यस्तोसहकारीसंस्थादर्तागरीअनुसूची-२कोढाँचामादर्ताप्रमाणपत्रदिनुपर्नेछ :-

(क) दरखास्तसाथपेशभएकोविनियमयोऐनतथायसएनअन्तर्गतबनेकोनियमबमोजिमरहेको,

(ख) प्रस्तावितसहकारीसंस्थासहकारीमूल्य,मान्यतारसिद्धान्तअनुरूपसञ्चालनहुनसक्नेआधाररहेको,

(ग) सहकारीसंस्थासमुदायमाआधारितएवम्सदस्यकेनिर्दितभईसंचालनरनियन्त्रणहुनसक्नेस्पष्टआधाररहेको ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमछानविनगर्दाप्रस्तावितसहकारीसंस्थाकोविनियमकोकुनैकुरामासंशोधनगर्नुपर्नेदेखिएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तो संशोधनगर्नुपर्नेव्यहोराखुलाईदरखास्तप्राप्तभएकोमितिलेपन्ध्रदिनभित्रनिवेदकलाईसुचनागर्नुपर्नेछ ।

(३) यसएनमाअन्यत्रजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनियोऐनप्रारम्भहुँदाकाबखतदर्ताभईसञ्चालनमारहेकादोगडा केदार गाउँपालिकाभित्रकार्यक्षेत्रकायमगरिएकासहकारीसंस्थायसैऐनबमोजिमदर्ताभएकोमानिनेछ ।

(४)

यसदफाबमोजिमसहकारीसंस्थादर्तागर्दादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसहकारीसंस्थालेपालनागर्नुपर्नेगरीकुनैशर्ततोकनसक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमशर्ततोकिएकोमासोकोपालनागर्नुसम्बन्धितसहकारीसंस्थाकोकर्तव्यहनेछ ।

७. दर्तागर्नाइस्वीकारगर्नसक्ने : (१) दफाइकोउपदफा (१) माउलिलिखितअवस्थानभएमा, सोहीदफाबमोजिमविनियमसंशोधनकोलागिसूचनादिएकोअवधिभित्रनिवेदकलेसंशोधनगर्नअस्वीकारगरेमात्यस्तोसूचनापाए कोमितिलेतीसदिनभित्रबिनियमसंशोधननगरेमावासूचनामाउल्लेखभएबमोजिमहुनेगरीबिनियमसंशोधननगरेमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसहकारीसंस्थादर्तागर्नअस्वीकारगर्नसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१)

बमोजिमसहकारीसंस्थादर्तागर्नअस्वीकारगरेकोमादर्तागर्नेअधिकारीलेकारणखुलाईतीनदिनभित्रसोकोजानकारीसम्बन्धित निवेदकहरूलाईदिनुपर्नेछ ।

८. सहकारीसंस्थासंगठितसंस्थाहने (१) सहकारीसंस्थाअविच्छिन्नउत्तराधिकारवालाएकस्वशासितरसङ्गठितसंस्थाहनेछ ।

(२) सहकारीसंस्थाकोकामकारबाहीकोलागिएउटाछुटैछापहुनेछ ।

(३) सहकारीसंस्थालेयसेनकोअधीनमारहीव्यक्तिसरहचलअचलसम्पत्तिप्राप्त, उपभोग, विक्रीवाअन्यव्यवस्थागर्नसक्नेछ ।

(४)

सहकारीसंस्थालेव्यक्तिसरहआफ्नोनामबाटनालिसउजूरगर्नरसोउपरपनिसोहीनामबाटनालिसउजूरलाग्नसक्नेछ ।

(५) सहकारीसंस्थालेव्यक्तिसरहकरारगर्नसक्नेछ ।

९. सहकारीसंस्थाकोकार्यक्षेत्रः (१) दर्ताहुँदाकाबखतसहकारीसंस्थाकोकार्यक्षेत्रदेहायबमोजिमहुनेछः

(क) बचततथाक्रृष्णकोमुख्यकारोवारागर्नेसंस्थाकोहकमाएकवडा,

(ख) अन्यसंस्थाकोहकमाएकवडावादेहायकाआधारमातीनवडासम्मः

(१) सदस्यहरूवीचस्वाबलम्बनकोपारस्पारिकअभ्यासकोलागिआपसीसाझावन्धन (कमनबण्ड),

(२) व्यवसायिकस्तरमासेवासंचालनगर्नआवश्यकसदस्यसंख्या,

(३) संस्थासंचालनमासदस्यकोसहभागितामूलकलोकतान्त्रिकनियन्त्रणकायमहुनेगरीपायकपर्नेस्थान ।

(२) उपदफा (

१)

माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंस्थालेदर्ताभईव्यवसायिकसेवाप्रारम्भगरेकोदुईवर्षपछिदेहायकोआधारमाजोडिएकोभौगोलिकक्षेत्रकायमरहनेगरीआफ्नोकार्यक्षेत्रथपवडाहरूमाविस्तारगर्नसक्नेछ।

(क) संस्थाकोव्यवसायिकक्रियाकलापकोविकासक्रममासदस्यताबढाउनथपकार्यक्षेत्रआवश्यकपरेको,

(ख) संस्थाकोकार्यसंचालनमासदस्यकोप्रत्यक्षनियन्त्रणकायमराखरचनात्मकउपायहरुअवलम्बनगरिएको,

(ग) बचततथाक्रृष्णकोमुख्यकारोबारगर्नेसहकारीसंस्थाकोहकमामापदण्डअनुसारभएको।

(३) उपदफा(१)र

(२) माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंस्थाकोकार्यक्षेत्रकावडाहरूमाव्यावसायिकसेवासञ्चालननभएकोवाजम्माकारोबारकोतोकिएकोरकमवाअनुपातभन्दाकमरकमवाअनुपातकोव्यावसायिकसेवासञ्चालननभएकोदेखिएको खण्डमादर्तागर्नेअधिकारीलेव्यावसायिकसेवासञ्चालननभएकावडामात्रकार्यक्षेत्रकायमगर्नेगरीविनियमसंशोधनगर्ननिर्देशनदिनसक्नेछ।

(७) उपदफा (

३)

बमोजिमदर्तागर्नेअधिकारीलेनिर्देशनदिएकोमासहकारीसंस्थालेएकवर्षभित्रविनियमसंशोधनगरीआफ्नोकार्यक्षेत्रपुनःनिर्धारणगर्नुपर्नेछ।

(८)

यसदफामाअन्यत्रजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसहकारीसंस्थालेस्वेच्छिकरूपमाजुनसुकैसमयकार्यक्षेत्रघटाउनेगरीपुनःनिर्धारणगर्नविनियमसंशोधनगर्नसक्नेछ।

(९) कार्यक्षेत्रपुनःनिर्धारणसम्बन्धीअन्यव्यवस्थातोकिएबमोजिमहुनेछ।

१०. जानकारीदिनुपर्नेदोगडा केदार गाउँपालिकाभन्दाबढीकार्यक्षेत्रकायमराखीदर्ताभईसञ्चालनमारहेकासंस्थाहरूले दोगडा केदार गाउँपालिकासेवासञ्चालनगर्दासञ्चालितसेवाकोविवरणसहितदर्तागर्नेअधिकारीलाईजानकारीदिनुपर्नेछ।

११. विषयगतआधारमावर्गीकरण (१) सहकारीसंस्थाकोवर्गीकरणदेहायबमोजिमहुनेछ:

- (क) उत्पादकसंस्थाःकृषि,दुर्घ,
चिया,कफि,उखु,फलफुलरमाछापालनविशेषकाविषयगतरअगुवावालीएवमउत्पादनकोयोजनासमेतका
आधारमाअन्यउत्पादनमूलकसंस्था;
- (ख) उपभोक्तासंस्थाःउपभोक्ताभण्डार,
वचततथाकृष्ण,उर्जारस्वास्थ्यविशेषकाविषयगतरप्राथमिकआवश्यकताएवम्सेवाकोयोजनासमेतकाआधा
रमाअन्यउपभोगजन्यसंस्था;
- (ग)
श्रमिकसंस्थाःहस्तकला,खाद्यपरिकार,औद्योगिकउत्पादन,भोजनालयरश्रमकरारविशेषकाविषयगतरसीप
वाश्रमकोविशेषताएवम्स्वरोजगारीकोयोजनासमेतकाआधारमाअन्यश्रममाआधारितसंस्था;
- (घ) बहुउद्दीशीयसंस्थाःउत्पादन,
उपभोगरश्रमवासीपमाआधारितस्वरोजगारीकासेवासमेतसञ्चालनगर्नेअन्यबहुमुखीसंस्था।
- (२) उपदफा (१) कोखण्ड (क),(ख) र (ग) माउल्लेखितविषयमाविश्वीकरण,
आमप्रचलनरअभ्यासकोविकासक्रमसमेतकोआधारमातोकिएवमोजिमकाविषयहरुथपगर्नसकिनेछ।
- (३)उपदफा(१)र(२) माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिउपदफा (१) बमोजिमअन्यसंस्थाहरुगठनगर्नबाधापर्नेछैन।

१२. कारोवार व्यवसाय उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नसक्ने: (१)
दफा६बमोजिमदर्ताप्रिमाणपत्रप्राप्तगरेपछिसंस्थालेआफनोउद्देश्यप्राप्तिकालागियसेनविनियमकोअधीनमारहीआव
श्यककारोवार, व्यवसाय, उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नसक्नेछ।
- (३) प्रचलितकानूनमाजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंस्थालेउपदफा (१) बमोजिमकारोवार,
व्यवसाय, उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नछुट्टैसंस्थादर्तागर्नुपर्नेछैन।
- तरत्यस्तोकारोवार, व्यवसाय,
उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नप्रचलितकानूनबमोजिमअनुमतिपत्र, स्वीकृतिवाइजाजतपत्रलिनुपर्नेहेछ, भनेसोबमो
जिमअनुमतिपत्र, स्वीकृतिवाइजाजतपत्रलिएरमात्रकारोवार, व्यवसाय, उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नुपर्नेछ।
- (४) उपदफा (३)
बमोजिमसंस्थालेप्रचलितकानूनबमोजिमअधिकारपाएकोनिकायवाअधिकारीबाटअनुमतिपत्र, स्वीकृतिवाइजाजतपत्र
प्राप्तगरेमापन्ध्रदिनभित्रसोकोजानकारीदर्तागर्नेअधिकारीलाईदिनुपर्नेछ।
- (५)
दुईवादुईभन्दाबढीसंस्थालेसंयुक्त वासाङ्गेदारीमाआफनोउत्पादनवासेवाकोबजारीकरणकोलागियसेनकोअधीनमार
हीआवश्यककारोवार, व्यवसाय, उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नसक्नेछन्।

(६) उपदफा (५) बमोजिमकोकारोवार, व्यवसाय,
उद्योगवापरियोजनासञ्चालनगर्नेसम्बन्धीअन्यव्यवस्थातोकिएबमोजिमहुनेछ ।

१३. दायित्वसीमितहुने : (१)

सहकारीसंस्थाकोकारोवारकोसम्बन्धमासदस्यकोदायित्वनिजलेखरिदगरेकोवाखरिदगर्नस्वीकारगरेकोशेयरकोअधिकतम रकमसम्ममात्रसीमितरहनेछ ।

(२) सहकारीसंस्थाकोनाममा “सहकारी” रनामकोअन्त्यमा “लिमिटेड” भनेशब्दराखुपर्नेछ ।

१४. सहकारीकामूल्य मान्यतारसिद्धान्तपालनागर्नुपर्ने सहकारीसंस्थाकोगठनतथासञ्चालनगर्दासहकारीकामूल्य, मान्यतारसिद्धान्तकोपालनागर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद-३

संस्थाकाउद्देश्यतथाकार्य

१५. संस्थाकोउद्देश्य : कार्यक्षेत्रमाआधारितरसदस्यकेन्द्रितभईआफनासदस्यहरूकोआर्थिक, सामाजिकतथासाँस्कृतिकउन्नयनगर्नुसंस्थाकोमुख्यउद्देश्यहुनेछ ।

१६. संस्थाकोकार्य : संस्थाकाकार्यहरूदेहायबमोजिमहुनेछन्:-

(क) सहकारीकामूल्य, मान्यतारसिद्धान्तहरूकोपालनागर्नेगराउने,

(ख) सदस्यकोहितप्रवर्द्धनगर्नेगरीव्यावसायिकसेवाहरूप्रदानगर्ने,

(ग) सदस्यलाईशिक्षा, सूचनारतालीमप्रदानगर्ने,

(ङ) संस्थालेगर्नेउत्पादनतथासेवाकोमापदण्डनिर्धारणगरीगुणस्तरसुधार, आर्थिकस्थायित्वरजेखिमव्यवस्थापनसम्बन्धीकार्यगर्ने,

(च) आन्तरिकनियन्त्रणप्रणालीलागूगर्ने,

(छ) संस्थाकोव्यवसायिकप्रवर्द्धनतथाविकाससम्बन्धीक्रियाकलापहरूसञ्चालनगर्ने,

(ज) मन्त्रालय, रजिष्ट्रार, प्रादेशिकरजिष्ट्रार, स्थानीयतहवादर्तागर्नेअधिकारीकोनिर्देशनपालनागर्नेगराउने,

(झ) विनियममाउलिखितकार्यहरूगर्ने ।

परिच्छेद-४

विनियमतथाआन्तरिककार्यविधि

१७. विनियमबनाउनुपर्ने : (१) संस्थालेयोएन, यसेनअन्तर्गतबनेकोनियम, निर्देशिका, मापदण्डकार्यविधिकोअधीनमारहीआफ्नोकार्यसञ्चालनकोलागिविनियमबनाउनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमकोविनियमदर्तागर्नेअधिकारीबाटस्वीकृतभएपछिलागूहनेछ ।

१८. आन्तरिककार्यविधिबनाउनसक्ने : (१) संस्थालेयोएन, यसेनअन्तर्गतबनेकोनियम, निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधीरविनियमकोअधीनमारहीआवश्यकताअनुसारआफ्नोआन्तरिककार्यविधिबनाउनसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमकोआन्तरिककार्यविधिसम्बन्धितसंस्थाकोसाधारणसभालेस्वीकृतगरेपछिलागूहनेछ ।

१९. विनियमरआन्तरिककार्यविधिमासंशोधन : (१) संस्थाकोसाधारणसभाकोकुलसदस्यसंख्याकोबहुमतबाटविनियमरआन्तरिककार्यविधिसंशोधनहुनसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिममासंशोधनभएकोविनियमवाआन्तरिककार्यविधिदर्तागर्नेअधिकारीबाटस्वीकृतभएपछिलागूहनेछ ।

परिच्छेद-५

सदस्यता

२०. संस्थाकोसदस्यता: (१) अठारवर्षउमेरपूरागरेकादेहायबमोजिमकानेपालीनागरिकहरुसंस्थाकोसदस्यहुनसक्नेछन्:

- (ख) संस्थाकोकम्तीमाएकशेयरखरिदगरेको,
- (ग) संस्थाकोविनियममाउलिलिखितशर्तहरुपालनागर्नमन्जुरगरेको,
- (घ) संस्थाकोजिम्मेवारीपालनागर्नमन्जुरभएको,
- (ड) संस्थालेगरेकोकारोवारसँगप्रतिस्पर्धाहुनेगरीकारोवारनगरेको,
- (च) संस्थाकोसदस्यतालिनयोग्यरहेकोस्वघोषणागरेको ।

(२) यसेनमाअन्यत्रजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिनेपालसरकार, प्रदेशसरकारकानिकायहरु, स्थानीयतहकासाथैसंस्थाकोकार्यक्षेत्रभित्रकासामुदायिकवासहकारीविद्यालय, गुठी, स्थानीयकलब, स्थानीयतहमागठनभएकाउपभोक्तासमूहहरुसंस्थाकोसदस्यहुनबाधापर्नेछैन ।

(३) यसदफामाअन्यत्रजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिस्वास्थ्यसहकारीसंस्थामासहकारीसंस्थालेसदस्यतालिनवाधापर्नेछैन ।

२१. सदस्यताप्राप्तगर्ननिवेदनदिनुपर्ने (१)

संस्थाकोसदस्यतालिनचाहनेसम्बन्धितव्यक्तिलेसंस्थाकोसमितिसमक्षनिवेदनदिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमनिवेदनपरेकोमितिलेपैतीसदिनभित्रसमितिलेयोएन, यसएनअन्तर्गतबनेकोनियमतथाविनियमकोअधीनमारहीसदस्यताप्रदानगर्नेवानगर्नेनिर्णयगर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमनिर्णयगर्दासमितिलेसदस्यताप्रदाननगर्नेनिर्णयगरेमासोकोकारणखोलीसातदिनभित्रनिवेदकलाईजानकारीगराउनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमजानकारीपाएकोमितिलेतीसदिनभित्रसम्बन्धितव्यक्तिलेत्यस्तोसंस्थादर्तागर्नेअधिकारीसमक्षउजूरगर्नसक्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमप्राप्तउजूरीछानविनगर्दानिवेदकलाईसदस्यताप्रदानगर्नुपर्नेदिखिएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोनिवेदकलाईसदस्यताप्रदानगर्नकोलागिसम्बन्धितसंस्थालाईआदेशदिनसक्नेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमआदेशभएमासोआदेशप्राप्तगरेकोसातदिनभित्रसम्बन्धितसंस्थालेनिवेदकलाईसदस्यताप्रदानगरीसोकोजानकारीदर्तागर्नेअधिकारीलाईगराउनुपर्नेछ ।

२२. सदस्यहुननपाउने : (१) कुनैव्यक्तिएकैप्रकृतिकोएकभन्दावढीसंस्थाकोसदस्यहुनपाउनेछैन ।

तरयोएनप्रारम्भहुनुअघिकुनैव्यक्तिएकैप्रकृतिकोएकभन्दावढीसंस्थाकोसदस्यरहेकोभएयोएनप्रारम्भएकोमितिलेतीनवर्षभित्रकुनैएकसंस्थाकोमात्रसदस्यताकायमराखुपर्नेछ ।

(२) योएनप्रारम्भहुँदाकाबखतकुनैसंस्थामानेपालसरकारकोनिकायवादफा २०कोउपदफा (२) माउल्लेखभएदेखिबाहेककोअन्यकुनैकृत्रिमव्यक्तिसदस्यभएकोभएपाँचवर्षभित्रसदस्यताअन्त्यगर्नुपर्नेछ ।

२३. सदस्यताकोसमाप्ति (१) कुनैसदस्यकोसदस्यतादेहायकोअवस्थामासमाप्त हुनेछ:-

(क) सदस्यलेआफ्नोसदस्यतात्यागगरेमा,

(ख) लगातारबार्षिकसाधारणसभामाविनासूचनातीनपटकसम्मअनुपस्थितभएमा,

(ग) योऐन, यसऐन अन्तर्गत वनेको नियमवाविनियमबमोजिमसदस्यले पालना गर्नुपर्ने प्रावधान को बारम्बार उल्लङ्घन गरेरा,

(घ) संस्थाको सदस्यको हकमादफा २० बमोजिमको योग्यतानभएमा।

(२)

उपदफा (

१)

माजुनसुकै कुरालेखिएको भएतापनि कुनै सदस्यले संस्थाबाट प्राप्त वाभुक्तान गर्नुपर्ने कुनै रकम भएमा सो फरफारकन भए सम्मवा निजलेलिएको ऋण, तिर्नुपर्ने कुनै दायित्ववां अन्य

कुनै सदस्यको तर्फबाट धितो वाजमान तबसेको मासो को दायित्व फरफारकन भए सम्म निजको सदस्यतासमाप्त हुनेछैन।

(३)

यस दफा माजुनसुकै कुरालेखिएको भएतापनि साधारण सभाबोलाउने निर्णय भइसके पछि साधारण सभासम्पन्न न भए सम्मक सैलाई पनि सदस्यताबाट हटाउन सकिनेछैन।

२४. सुविधाप्राप्तगर्ननसक्ने : कुनै सदस्यले सहकारी संस्थालाई तिर्नुपर्ने कुनै दायित्व निर्धारित समय भित्र भुक्तान न गरेरा वायोऐन, यस ऐन अन्तर्गत वनेको नियमतथा विनियमबमोजिम सदस्यले पालना गर्नुपर्ने व्यवस्थाको बारम्बार उल्लंघन गरेरा मात्यस्तो सदस्यले अन्य सदस्य सरहको सुविधाप्राप्त गर्न सक्नेछैन।

परिच्छेद-६

साधारण सभा, समितितथा लेखा सुपरिवेक्षण समिति

२५. साधारण सभा: (१) सहकारी संस्थाको सर्वोच्च अङ्गको रूपमा साधारण सभा हुनेछ।

(२) सहकारी संस्थाका सबै सदस्यहरू साधारण सभाका सदस्यहुनेछन्।

(३) सहकारी संस्थाका साधारण सभा देहायबमोजिमहुनेछ:-

(क) प्रारम्भिक साधारण सभा,

(ख) वार्षिक साधारण सभा,

(ग) विशेष साधारण सभा।

२६. प्रारम्भिक साधारण सभा को काम कर्तव्यर अधिकार प्रारम्भिक साधारण सभा को काम, कर्तव्यर अधिकार देहायबमोजिमहुनेछ :-

- (क) प्रारम्भिक साधारण सभाहुने अधिल्लो दिन सम्म को काम कारबाहीर आर्थिक कारोबार को जानकारी लिने,
- (ख) चालू आर्थिक वर्ष को लागि वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,
- (ग) प्रतिवेदन तथा वित्तीय विवरण अनुमोदन गर्ने,
- (घ) विनियम मात्रले खभए बमोजिम समिति वाले खासु परीवेक्षण समिति को निर्वाचन गर्ने,
- (ङ) आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने,
- (च) लेखापरीक्षक को नियुक्ति र निज को पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने,
- (छ) विनियम मात्रोकि एबमोजिम का अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२७. वार्षिक साधारण सभाको काम कर्तव्यर अधिकार : वार्षिक साधारण सभाको काम, कर्तव्यर अधिकार देहायबमोजिम हुने छ :-

- (क) वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट स्वीकृत गर्ने,
- (ख) वार्षिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुमोदन गर्ने,
- (ग) समिति वाले खासु परीवेक्षण समिति को निर्वाचन तथा विघटन गर्ने,
- (घ) सञ्चालक वाले खासु परीवेक्षण समिति को संयोजक वासदस्यलाई पदबाट हटाउने,
- (ङ) समिति वाले खासु परीवेक्षण समिति को वार्षिक प्रतिवेदन पारित गर्ने,
- (च) विनियम संशोधन तथा आन्तरिक कार्यविधि पारित गर्ने,
- (छ) लेखापरीक्षक को नियुक्ति र निज को पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने,
- (ज) संस्थाएकीकरण वाविघटन सम्बन्धी निर्णय गर्ने,
- (झ) पारिश्रमिक लगायत कासु विधातो कर्ने,
- (ज) ऋण तथा अनुदान प्राप्त गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्ने,
- (ट) सदस्य को दायित्व मिनाहादिने,
- (ठ) समिति लाई आवश्यक निर्देशन दिने,
- (ड) विनियम मात्रोकि एबमोजिम का अन्य कार्यहरू गर्ने ।

२८. साधारणसभाकोबैठक :

(१)

समितिलेसहकारीसंस्थादर्ताभएकोमितिलेतीनमहिनाभित्रप्रारम्भिकसाधारणसभाबोलाउनुपर्नेछ ।

(२) समितिलेप्रत्येकआर्थिकवर्षसमाप्तमात्राकोमितिलेछ,महिनाभित्रवर्षिकसाधारणसभाबोलाउनुपर्नेछ ।

(३) समितिलेदेहायकोअवस्थामाविशेषसाधारणसभाबोलाउनुपर्नेछ :-

(क) संस्थाकोकामविशेषलेविशेषसाधारणसभाबोलाउनुपर्नेसमितिवाटनिर्णयभएमा,

(ख) दफा ३८कोउपदफा (१) कोखण्ड (छ) बमोजिमलेखासुपरीवेक्षणसमितिकोसिफारिसमा,

(ग) कुनैसञ्चालकलेविशेषसाधारणसभाबोलाउनपे शगरेकोप्रस्तावसमितिद्वारापारितभएमा,

(घ) विशेषसाधारणसभाबोलाउनुपर्नेकारणखुलाइपच्चिसप्रतिशतसदस्यलेसमितिसमझनिवेदनदिएमा,

(ड) दफा २९कोउपदफा (१) बमोजिमदर्तागर्नेअधिकारीलेनिर्देशनदिएमा,

(४) उपदफा (३) माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंस्थाकोसञ्चालकवाव्यवस्थापकबाटआफ्नोजिम्मेवारीपूरान गरीसंस्थासञ्चालनमासमस्याउत्पन्नभएकोअवस्थामादर्तागर्नेअधिकारीलाईजानकारीदिईसाधारणसदस्यह रूमध्येबाटबहुमतसदस्यउपस्थितभईविशेषसाधारणसभागर्नसकिनेछ ।

२९. विशेषसाधारणसभाबोलाउननिर्देशनदिनसक्ति

(१)

संस्थाकोनिरीक्षणवासुपरीवेक्षणगर्दावाकसैकोउजूरीपरीक्षानविनगदिहायकोअवस्थादेखिनआएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्य स्तोसहकारीसंस्थाकोसमितिलाईसाधारणसभाबोलाउननिर्देशनदिनसक्तिनेछ :-

(क) सहकारीकोमूल्य, मान्यतातथासिद्धान्तविपरितकार्यगरेमा,

(ख) योएन, यसऐनअन्तर्गतबनेकोनियम, विनियमतथाआन्तरिककार्यविधिविपरीतकार्यगरेमा,

(घ) दर्तागर्नेअधिकारीलेदिएकोनिर्देशनकोबारम्बारउल्लङ्घनगरेमा,

(ड) दफा ३१कोउपदफा (२) बमोजिमदर्तागर्नेअधिकारीलेआदेशदिएमा ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमसाधारणसभाबोलाउननिर्देशनप्राप्तभएमासमितिलेसोनिर्देशनप्राप्तभएकोमितिलेपैतीसदिनभित्रसाधारणसभाकोबैठ कबोलाउनुपर्नेछरसाधारणसभाकोबैठकमाउजूरीवानिरीक्षणकाक्रममादेखिएकाविषयमाछलफलगरीसोकोप्रतिवेदनदर्ताग र्नेअधिकारीसमझपेशगर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२)
माउलिलिखितअवधिभित्रसमितिलेसाधारणसभानबोलाएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसाधारणसभाबोलाउनसक्नेछ ।

(४)
सहकारीसंस्थाकोसाधारणसभाकोलागिगणपूरकसंख्यातत्कालकायमरहेकोसदस्यसंख्याकोएकाउन्नप्रतिशतहुनेछ ।

तरपहिलोपटकडाकिएकोसाधारणसभामागणपुरकसंख्यानपुगेमात्यसकोसातदिनभित्रदोस्रोपटकसाधारणसभाबोलाउनुपर्नेरयसरीदोस्रोपटकबोलाइएकोसाधारणसभामासंचालकसमितिकोबहुमतसहितएकतिहाईसाधारणसदस्यहरुकोउपस्थितिभएमासाधारणसभाकोगणपुरकसंख्यापुगेकोमानिनेछ ।

(५) उपदफा(४)माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिदफा२८को(४)माभएकोव्यवस्थासोहीअनुसारहुनेछ ।

(६)
दुईहजारवासोभन्दाबढीसदस्यभएकोसंस्थालेसाधारणसभागर्दासमानकार्यसूचीमातेकिएबमोजिमसदस्यसंख्याकोआधारमावडा-
वडावाअन्यपायककोस्थानमासंचालकसदस्यहरुलाईपठाईसाधारणसभागर्नरत्यस्तोसभाकोनिर्णयप्रमाणितगर्नप्रतिनिधिहरुछनौटगरीत्यस्ताप्रतिनिधिहरुकोउपस्थितिकोसभालेअन्तिमनिर्णयप्रमाणितगर्नेव्यवस्थामिलाउनसक्नेछ ।

३०. सञ्चालकसमिति :(१) सहकारीसंस्थामासाधारणसभाबाटनिर्वाचितएकसञ्चालकसमितिरहनेछ ।

तर, एउटैव्यक्तिलगातारएउटैपदमादुईपटकभन्दाबढीसञ्चालकहुनपाउनेछैन ।

(२) उपदफा (१)
बमोजिमकोसमितिमाउपलब्धभएसम्मकम्तीमातेतीसप्रतिशतमहिलासदस्यकोप्रतिनिधित्वसुनिश्चितगर्नुपर्नेछ ।

(३)
एउटैपरिवारकोएकभन्दाबढीसदस्यएकेअवधिमासञ्चालकतथालेखासमितिकोपदमाउम्मेदवारबन्नरनिर्वाचितहुनसक्नेछैन ।

(४)
कुनैसंस्थाकोसञ्चालकसोहीसंस्थाकोकर्मचारीवाआफनोसंस्थालेसदस्यतालिएकोसहकारीसंघवाबैङ्गबाहेकअर्कोकुनैसंस्थाकोसंचालकबन्नपाउनेछैन ।

तरवार्षिकदुईकरोडरुपैयाभन्दाकमकोकारोवारगर्नेसहकारीसंस्थाकोसञ्चालकलेत्यस्तोसहकारीसंस्थामाकर्मचारीकोरुपमाकामगर्नबाधापर्नेछैन । वार्षिकदुईकरोडभन्दाबढिकारोवारगर्नेसंस्थामाकुनैसंचालककर्मचारीरहेकोभएयोऐनप्रारम्भभएकोमितिलेदुईवर्षभित्रत्यस्तोसंचालकलेकर्मचारीकोपदत्यागगरीअर्कोकर्मचारीकोव्यवस्थागर्नुपर्नेछ ।

(६)

योऐनप्रारम्भहुनुअधिकुनैव्यक्तिएकभन्दावढीसंस्थाकोसञ्चालकवासोहीवाअर्कोसंस्थाकोकर्मचारीभएकोमायोऐनप्रारम्भभए कोमितिले एकवर्षभित्रकुनैएकसंस्थाकोमात्रसञ्चालकवाकर्मचारीरहनुपर्नेछ ।

(७) समितिकोकार्यावधिचारवर्षकोहुनेछ ।

३। सञ्चालकसमितिकोनिर्वाचन :

(१)

समितिले आफ्नोकार्यावधिसमाप्तहुनुकम्तिमाएकमहिनाअघिअर्कोसमितिकोनिर्वाचनगराउनुपर्नेछ ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमसमितिकोनिर्वाचननगराएकोजानकारीप्राप्तभएमात्यस्तोजानकारीप्राप्तभएकोमितिलेछमहिनाभित्रसमितिकोनिर्वाचनगराउनदर्तागर्नेअधिकारीलेसम्बन्धितसमितिलाईआदेशदिनसक्नेछ ।

(३)

उपदफा (

२)

बमोजिमदर्तागर्नेअधिकारीलेआदेशदिएकोमासम्बन्धितसमितिलेसोआदेशबमोजिमकोसमयावधिभित्रसमितिकोनिर्वाचनगराईदर्तागर्नेअधिकारलाईजानकारीगराउनुपर्नेछ ।

(४)

उपदफा (

३)

बमोजिमसमितिकोनिर्वाचननगराएमादर्तागर्नेअधिकारलेत्यस्तोसंस्थासदस्यरहेकोमाथिल्लोसंघभएसोसंघकोप्रतिनिधिसमेतलाईसहभागीगराईसमितिकोनिर्वाचनसम्बन्धीसम्पूर्णकार्यगर्नेगराउनेछ ।

(५)

उपदफा

(५) बमोजिमकोनिर्वाचनकार्यमासहयोगपुर्याउनुसम्बन्धितसमितिकापदाधिकारीहरूकोकर्तव्यहुनेछ ।

(६) उपदफा (५) बमोजिमनिर्वाचनगराउँदालागेकोसम्पूर्णखर्चसम्बन्धितसंस्थालेव्यहोर्नुपर्नेछ ।

(७)

यसदफाबमोजिमसमितिकोअर्कोनिर्वाचननभएसम्मकोलागिसमितिलेविनियममाव्यवस्थाभएबमोजिमआफ्नोकार्यसञ्चालनगर्नेछ ।

३२. समितिकोकाम, कर्तव्यराधिकार : यसऐनमाअन्यत्रउल्लिखितकाम, कर्तव्यराधिकारकाअतिरिक्तसमितिकोकाम, कर्तव्यराधिकारदेहायबमोजिमहुनेछ :-

(क) सहकारीकामूल्य, मान्यतारसिद्धान्तबमोजिमसहकारीसंस्थाकोसञ्चालनगर्ने,

(ख) आर्थिकतथाप्रशासकीयकार्यगर्ने, गराउने,

- (ग) प्रारम्भिकसाधारणसभा, वार्षिकसाधारणसभातथाविशेषसाधारणसभाबोलाउने,
- (घ) साधारणसभाकानिर्णयहरूकार्यान्वयनगर्ने, गराउने,
- (ड) संस्थाकोनीति, योजना, बजेटतथावार्षिककार्यक्रमकोतर्जुमागरीसाधारणसभासमक्षपेशगर्ने,
- (च) संस्थाकोसदस्यताप्रदानगर्नेतथासदस्यताबाटहटाउने,
- (छ) शेयरनामसारीतथाफिर्तासम्बन्धीकार्यगर्ने,
- (ज) सम्बन्धितसंघकोसदस्यतालिने,
- (झ) विनियमतथाआन्तरिककार्यविधितयारगरीसाधारणसभामापेशगर्ने,
- (ज) संस्थाकोकार्यक्षेत्रभित्रसंस्थाकोकारोबाररव्यवसायकोहितप्रवर्द्धनकोलागि आवश्यककार्यगर्ने, गराउने,

३३. सञ्चालकपदमाबहालनरहनेदेहायकोकुनैअवस्थामासञ्चालकआफ्नोपदमाबहालरहनसक्नेछैन:-

- (क) निजलेदिएकोराजीनामासमितिबाटस्वीकृतभएमा,
- (ख) निजलाईदफा ३४उपदफा (१) बमोजिमसञ्चालकबाटहटाउनेनिर्णयभएमा,
- (ग) निजअर्कोसंस्थाकोसञ्चालकरहेमा,
- (घ) निजसोहीवाअर्कोसंस्थाकोकर्मचारीरहेमा,
- तरदफा ३०कोउपदफा (४) कोप्रतिबन्धात्मकवाक्यांशमालेखिएकोकुरामासोहीबमोजिमहुनेछ ।
- (ड) निजसोहीवाअर्कोसंस्थाकोलेखासुपरीवेक्षणसमितिकोपदमारहेमा
- (च) निजकोमृत्युभएमा ।

३४. सञ्चालकलाईपदबाटहटाउनसक्ने(१)

साधारणसभालेवहुमतकोनिर्णयबाटदेहायकोकुनैअवस्थामासञ्चालकलाईसमितिकोसञ्चालकपदबाटहटाउनसक्नेछ :-

- (क) आर्थिकहिनामिनागरीसम्बन्धितसंस्थालाईहानीनोक्सानीपुर्याएमा,
- (ख) अनधिकृततवरलेसम्बन्धितसंस्थाकोकारोबारसम्बन्धीविषयकोगोपनियताभङ्गरेमा,
- (ग) सम्बन्धितसंस्थाकोकारोबाररव्यवसायसँगप्रतिस्पर्धाहुनेगरीसमानप्रकृतिकोकारोबारवाव्यवसायगरेमा,

(घ) सम्बन्धित संस्थाको अहित हुने कुनै कार्यगरेमा,

(ड) निजशारीरिक वामान सिक्ख प्रमाणान्वयन सक्नेभएमा,

(च) कुनै सञ्चालक मायोएन, यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमविविध मात्रलिखित योग्यतान रहेमा।

(२) कुनै सञ्चालक लाई समिति को पदबाट हटाउने निर्णयमार्फु अधित्यस्तो सञ्चालक लाई साधारण सभासमक्ष सफाई पेश गर्ने मनासिव माफिक को मौका दिइनेछ।

(३)

उपदफा (

२)

बमोजिम को अवधिभित्र कुनै सञ्चालक ले सफाई पेश न गरेमा वानिज ले पेश गरे को सफाई सन्तोष जनक न भएमा साधारण सभाले त्यस्तो सञ्चालक लाई पदबाट हटाउन सक्नेछ।

(४)

उपदफा (

३)

बमोजिम सञ्चालक को पदबाट हटाइए को सदस्य समिति को दुई कार्यकाल सम्म को निर्वाचन मात्रमेद वारबन्न पाउनेछैन।

(५)

उपदफा (

३)

बमोजिम कुनै सञ्चालक पदबाट हटेमा त्यस्तो पदमा साधारण सभाले बाँकी अवधि को लागि अर्को सञ्चालक को निर्वाचन गर्नेछ।

३५.

निजी स्वार्थ समावेश भएको निर्णय प्रक्रियामा संलग्न हुन नहुने :

(१)

सञ्चालक ले आफ्नो निजी स्वार्थ समावेश भएको निर्णय प्रक्रिया मा संलग्न हुनु हुँदैन।

(२) सञ्चालक ले आफूलाई मात्र व्यक्ति गत फाइदा हुने गरी संस्था मात्र कुनै कार्यगर्न गराउन हुँदैन।

(३)

कुनै सञ्चालक ले उपदफा (

१)

को विपरीत हुने गरी वा आफ्नो अधिकार क्षेत्र भन्दा बाहिर राख्ने कुनै काम कारबाही गरे गराए मात्र यस्तो काम कारबाही प्रतित्यस्तो सञ्चालक व्यक्ति गत रूपमा उत्तरदायी हुनेछ र त्यस्तो काम कारबाही बाट संस्थाको, सदस्य वा अन्य कुनै व्यक्ति लाई हानी नो क्षानी हुन गए को रहेछ भनेत्यस्तो हानी नो क्षानी निज को जायजे थाट असूल उपर गरिनेछ।

३६.

समिति को विघटन : (१) साधारण सभाले देहायको अवस्था मासमिति को विघटन गर्न सक्नेछ:-

(क) समिति को बदनियत पूर्ण कार्यबाट संस्थाको कारोबार जो खिम मापेरेमा,

(ख) संस्थाले तिर्नु पर्ने दायित्व तोकिए को समय भित्र भुक्तान गर्न सकेमा,

(ग) विनियममाउलिखितउद्देश्यरकार्यविपरितकोकामगरेमा,

(घ) समितिलेआफ्नोजिम्मेवारीपूरानगरेमा,

(ङ)

योऐनवायसऐनअन्तर्गतबनेकोनियमावलीमाउलिखितशर्तवादर्तागर्नेअधिकारीलेदिएकोनिर्देशनकोबार म्बारउल्लङ्घनगरेमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमसमितिविघटनभएमासाधारणसभालेनयाँसमितिकोनिर्वाचनगर्नेछ ।

(३)

समितिलेयोऐनवायसऐनअन्तर्गतबनेकोनियमबमोजिमदर्तागर्नेअधिकारीलेदिएकोनिर्देशनपालनानगरमावादफा २९कोउप दफा (२)

बमोजिमपेशभएकोप्रतिवेदनसमेतकोआधारमादर्तागर्नेअधिकारीलेसमितिलाईउजूरीवानिरीक्षणकोक्रममादेखिएकाविषयव स्तुकोगाम्भिर्यताकोआधारमाबढीमाछ,महिनाकोसमयदिईसुधारगर्नेमौकादिनसक्नेछरत्यस्तोसमयावधिभित्रपनिसुधारनगरे मात्यस्तोसमितिविघटनगर्नेछ ।

(४)

उपदफा (३)

बमोजिमसमितिविघटनभएमात्यसरीविघटनगरिएकोमितिलेतीनमहिनाभित्रमाअर्कोसमितिकोनिर्वाचनसम्पन्नगराउनरत्य स्तोनिर्वाचननभएसम्मसंस्थाकोदैनिककार्यसञ्चालनगर्नदर्तागर्नेअधिकारीलेतोकिएबमोजिमकोएकतदर्थसमितिगठनगर्नुपर्ने छ ।

(५) यसदफाबमोजिमअर्कोसमितिकोनिर्वाचनगराउँदालागेकोसम्पूर्णखर्चसम्बन्धितसंस्थालेव्यहोर्नेछ ।

३७. लेखासुपरीवेक्षणसमितिकोगठन : (१)

संस्थामाआन्तरिकनियन्त्रणप्रणालीलाईसुदृढगर्नतोकिएबमोजिमकोयोग्यतापुगेकाएकजनासंयोजकरदुईजनासदस्यहस्तरह नेगरीसाधारणसभालेनिर्वाचनबाटलेखासुपरीवेक्षणसमितिगठनगर्नेछ ।

(२)

एउटैपरिवारकोएकभन्दाबढीव्यक्तिएकैअवधिमाएउटैसंस्थाकोसञ्चालकवालेखासुपरीवेक्षणसमितिकोसंयोजकवासदस्यपद माउप्मेदवारबन्नरनिर्वाचितहुनसक्नेछैन ।

३८. लेखासुपरीवेक्षणसमितिकोकाम कर्तव्यराधिकार : (१) लेखासुपरीवेक्षणसमितिकोकाम,
कर्तव्यराधिकारदेहायबमोजिमहुनेछ :-

(क) प्रत्येकचौमासिकमासहकारीसंस्थाकोआन्तरिकलेखापरीक्षणगर्ने, गराउने,

- (ख) आन्तरिकलेखापरीक्षणगर्दालेखापरीक्षणकाआधारभूतसिद्धान्तकोपालनागर्ने, गराउने,
- (ग) वित्तीयतथाआर्थिककारोवारकोनिरीक्षणतथामूल्याङ्कनगर्ने, गराउने,
- (घ) समितिकोकामकारबाहीकोनियमितसुपरिवेक्षणगर्नेरसमितिलाईआवश्यकसुझावदिने,
- (ड) साधारणसभाकोनिर्देशन, निर्णयतथासमितिकानिर्णयकार्यान्वयनभएनभएकोअनुगमनगर्ने,
- (च) लेखासम्बन्धीप्रतिवेदनरसमितिकोकामकारबाहीकोसुपरिवेक्षणसम्बन्धीवार्षिकप्रतिवेदनसाधारणसभासमक्ष पेशगर्ने,
- (छ) आफूलेपटकपटकदिएकासुझावकार्यान्वयननभएकोकारणबाटकुनैसंस्थाकोहितमाप्रतिकूलअसरपरेमावात्य स्तोसंस्थाकोनगदवाजिन्सीसम्पत्तिकोव्यापकरूपमाहिनामिनावाअनियमिताभएकोवासंस्थागम्भीरआर्थिकसंकटमापर्नलागेकोमासोकोकारणखुलाईविशेषसाधारणसभाबोलाउनसमितिसमक्षसिफारिसगर्ने ।
- (ज) आवश्यकपरेमाआन्तरिकलेखापरीक्षकनियुक्तिकालागितीनजनाकोनामसञ्चालकसमितिमासिफारिसगर्ने ।
- (२)
- लेखासुपरिवेक्षणसमितिकोसंयोजकवासदस्यसंस्थाकोदैनिकआर्थिकप्रशासनिककार्यमासहभागीहुनपाउनेछैन ।

परिच्छेद-७

बचततथाऋषणपरिचालन

३९. सदस्यकेन्द्रितभईबचततथाऋषणकोकारोबारगर्नुपर्ने: (१) संस्थाले आफ्नासदस्यहरूकोमात्रबचतस्वीकारगर्न, सोकोपरिचालनगर्नरसदस्यलाईमात्र�षणप्रदानगर्नसक्नेछ ।

(२)	उपदफा (१)
माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिबचततथाऋषणकोमुख्यकारोबारगर्नेगरीदर्ताभएकोसंस्थाबाहेकअन्यविषयगतवाहुउद्देश्यीयसंस्थालेबचततथाऋषणकोमुख्यकारोबारगर्नपाउनेछैन ।		

तरयोऐनप्रारम्भहुनुअघिबहुउद्देश्यीयवाविषयगतसंस्थाकोरूपमादर्ताभईमुख्यकारोबारकोरूपमावचततथाऋषणकोकारोबारगाईआएकोभएत्यस्तोसंस्थालेतीनवर्षभित्रमावचततथाऋषणकोमुख्यकारोबारनहुनेगरीदर्ताहुँदाकाबखतमाउल्लेखगरिएकोमुख्यकारोबारगर्नेगरीसंस्थासञ्चालनगर्नुपर्नेछ ।

(३) संस्थाले सदस्यलाईप्रदानगर्नेऋषणमासेवाशुल्करनवीकरणशुल्कलिनपाइनेछैन ।

(४) बचतर�षणकोव्याजदरविचकोअन्तरछ, प्रतिशतभन्दाबढीहुनेछैन ।

(५)

संस्थालेप्रदानगरेरकोऋणमालारनेब्याजलाईमूलऋणमापूँजीकृतगरीसोकोआधारमाव्याजलगाउनपाइनेछैन ।

(६) संस्थालेकुनैपनिकम्पनीकोशेयरखरिदगर्नसक्नेछैन ।

तर

(१)

संस्थाकोदायित्वप्रतिप्रतिकूलनहुनेगरीसंस्थालेस्वप्रयोजनकोलागि अचलसम्पत्तिखरीदतथापूर्वाधारनिर्माणएवं संस्थारसदस्यहरूकोहितमाउत्पादनरसेवाकोक्षेत्रमाप्राथमिकपूँजीकोषपरिचालनगर्नबाधापर्नेछैन ।

(२)

योऐनप्रारम्भहुनुअघिकुनैसंस्थालेकुनैकम्पनीकोशेयरखरिदगरेरकोभएमात्यस्तोशेयरयोऐनप्रारम्भभएकोमितिलेएकवर्षअवधिभित्रहस्तान्तरणगरिसक्नुपर्नेछ ।

(३)

उपदफा(२)माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंस्थालेयोऐनप्रारम्भहुनुअघिदर्ताभएकासानकिसानद्वाराप्रवर्द्धितवित्तीयसंस्थाकोशेयरखरिदगर्नबाधापर्नेछैन ।

(७) संस्थालेशेयरपूँजीकोषकोदशगुणासम्मवचतसंकलनगर्नसक्नेछ ।

(८) संस्थालेदर्तागर्दकाबखतकासदस्यवाहेकअन्यसदस्यलाईसदस्यताप्राप्तगरेरकोतीनमहिनाअवधिव्यतितनभई ऋणलगानीगर्नसक्नेछैन ।

४०. सन्दर्भव्याजदरसम्बन्धीव्यवस्था: (१) संघीयकानुनबमोजिमरजिष्टारलेबचततथाऋणकोसन्दर्भव्याजदरतोकनसक्नेछ ।

(२) उपदफा(१)बमोजिमतोकिएकोसन्दर्भव्याजदरसंस्थाकालागिनिर्देशकव्याजदरहुनेछ ।

४१. व्यक्तिगतबचतकोसीमा: संस्थामासदस्यकोव्यक्तिगतबचतकोसीमातीसलाखसम्महुनेछ ।

परिच्छेद-९

आर्थिकस्रोतपरिचालन

४२. शेयरविक्रीतथाफिर्तासम्बन्धीव्यवस्था: (१) संस्थालेआफ्नोसदस्यलाईशेयरविक्रीगर्नसक्नेछ ।

(२)

उपदफा (

१)

माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंस्थालेएकैसदस्यलाईआफ्नोकुलशेयरपूँजीकोबीसप्रतिशतभन्दाबढीहुनेगरीशेयरविक्री गर्नसक्नेछैन।

तरनेपालसरकार,

प्रदेशसरकारवास्थानीयतहकोपूर्णवाआंशिकस्वामित्ववानियन्त्रणभएकोसंस्थावानिकायकोहकमायोबन्देजलागूहुनेछैन।

(४) संस्थाकोशेयरकोअंकितमूल्यप्रतिशेयरएकसयरुपैयाँहुनेछ।

(५) संस्थाकोशेयरपूँजीविनियममाउल्लेखभएबमोजिमहुनेछ।

(६) संस्थालेखुलावजारमाशेयरविक्रीगर्नपाउनेछैन।

(७)

संस्थाकोमूलधनकोरूपमारहेकोकुनैसदस्यकोशेयरसोहीसंस्थाकोऋणवादायित्वबाहेकअन्यकुनैऋणवादायित्ववापतलिला मविक्रीगरिनेछैन।

४३. रकमफिर्तातथाखातासञ्चालनसम्बन्धीव्यवस्था: (१)

कुनैसदस्यलेसंस्थाकोसदस्यतात्यागगरीरकमफिर्तालिनचाहेमानिजकोकुनैदायित्वभएत्यस्तोदायित्वभुक्तानगरेकोमितिलेए कमहिनाभित्रनिजकोबाँकीरकमतोकिएबमोजिमनिजलाईफिर्तागर्नुपर्नेछ।

(२)

कुनैसदस्यलेसंस्थामाजम्मागरेकोबचतफिर्तामागगरेमानिजकोकुनैदायित्वभएत्यस्तोदायित्वकट्टागरीबाँकीरकम तोकिएब मोजिमनिजलाईफिर्तागर्नुपर्नेछ।

(३) संस्थालेवचतखाताहरुमात्रसंचालनगर्नसक्नेछ।

४४. ऋणवाअनुदानलिनसक्ने (१)

संस्थालेविदेशीबैङ्कवानिकायबाटऋणवाअनुदानलिनवात्यस्तोनिकायसँगसाझेदारीमाकामगर्नसंघीयका नूनवमोजिमस्वीकृतीलिनुपर्नेछ।

(२)

उपदफा (

१)

वमोजिमविदेशीबैङ्कवानिकायबाटऋणवाअनुदानलिनस्वीकृतीकोलागितोकिएबमोजिमकोविवरणहरुसहितदर्तागर्नेअधिकारीसमक्षनिवेदनदिनुपर्नेछ।

(३)

उपदफा (

२)

वमोजिमनिवेदनप्राप्तभएमादर्तागर्नेअधिकारीलेगाउँनगरकार्यपालिकामाप्रस्तावपेशगर्नुपर्नेछ।

(४)

उपदफा (

३)

बमोजिमकोप्रस्तावगाउँनगरकार्यपालिकालेउपयुक्तदेखेमास्वीकृतीकोलागिमन्त्रालयमाशिफारिसगरिपठाउनेछ।

४५. नेपालसरकारकोसुरक्षणप्राप्तगर्नसक्ने: (

१)

संस्थालेविदेशीबैड्डवानिकायसँगलिनेऋणमासुरक्षणप्राप्तगर्नुपर्नेभएमासंघीयकानुनबमोजिमस्वीकृतिकोलागिदर्तागर्नेअधिकारिसमक्षप्रस्तावसहितनिवेदनदिनपर्नेछ।

(२) दफा (

१)

बमोजिमप्राप्रस्तावउपयुक्तदेखिएमागाउँनगरकार्यपालिकालेसंघीयकानुनबमोजिमस्वीकृतिकोलागिमन्त्रालयमाशिफारिसगरिपठाउनुपर्नेछ।

परिच्छेद-१०

संस्थाकोकोष

४६ संस्थाकोकोष : (१) संस्थाकोकोषमादेहायबमोजिमकोरकमरहनेछ :-

(क) शेयरविक्रीबाटप्राप्तरकम,

(ख) बचतकोरूपमाप्राप्तरकम,

(ग) ऋणकोरूपमाप्राप्तरकम,

(घ) नेपालसरकारबाटप्राप्तअनुदानरकम,

(ङ) विदेशीसरकारवाअन्तर्राष्ट्रियसंघसंस्थाबाटप्राप्तअनुदानवासहायताकोरकम,

(च) व्यवसायिककार्यबाटआर्जितरकम,

(छ) सदस्यताप्रवेशशुल्क,

(ज) संस्थाकोनाममाप्राप्तहुनेअन्यजुनसुकैरकम।

४७. जगेडाकोष : (१) संस्थामाएकजगेडाकोषमरहनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमकोकोषमादेहायबमोजिमकारकमरहनेछन् :-

(क) आर्थिकवर्षकोखूदबचतरकमकोकम्तीमापच्चीसप्रतिशतरकम,

(ख) कुनैसंस्था, संघवानिकायले प्रदान गरेको पूँजीगत अनुदान रकम,

(ग) स्थिर सम्पत्ति विक्री बाट प्राप्त रकम,

(घ) अन्य स्रोत बाट प्राप्त रकम।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको जगेडाकोष अविभाज्य हुनेछ।

४८. संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष (१) संस्थामा एक संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष रहनेछ।

(२)

दफा ४७ बमोजिमको जगेडाकोष मासो दफा को उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको रकम मछुट ट्याई बाँकी रहे कोरकम कोक मतीमापच्ची स प्रतिशत रकम उपदफा (१) बमोजिमको कोष मावार्षिक रूपमा जम्मा गर्नु पर्नेछ।

(३)

उपदफा (

१)

बमोजिमको रकम सदस्य लेगे रे को संघीय कानुनमा तो किए बमोजिमको वार्षिक कारोबार को आधारमा सम्बन्धित सदस्य लाई उपलब्ध गरा उनु पर्नेछ।

४९. सहकारी प्रवर्द्धन कोष सम्बन्धी व्यवस्था (१)

संस्थाले सहकारी व्यवसाय को प्रवर्द्धन गर्ने कोलागि दफा ४७ बमोजिम जगेडाकोष मासो दफा को उपदफा (२) को खण्ड (क) बमोजिमको रकम मछुट ट्याई बाँकी रहे कोरकम कोशून्य दशमलव पाँच प्रतिशत ले हुन आउने रकम संघीय कानुनमा व्यवस्था भए बमोजिमको सहकारी प्रवर्द्धन कोष मावार्षिक रूपमा जम्मा गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोष को उपयोग संघीय कानुन व्यवस्था भए बमोजिम हुनेछ।

५०. अन्य कोष सम्बन्धी व्यवस्था (१) दफा ४६, ४७, ४८ र ४९ माउलिलिखित कोष का अतिरिक्त संस्थामा सहकारी शिक्षा कोष, शेयर रलाभांश कोष लगायत तो किए बमोजिमका अन्य कोषहरू रहन सक्नेछन्।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमको कोष कोरकम सो कोष को उद्देश्य पूर्ति कालागि विनियम मातो किए बमोजिम उपयोग गर्न सकिनेछ।

तर एक वर्ष को शेयर रलाभांश कोरकम शेयर पूँजी को पन्ध्र प्रतिशत भन्दा बढी हुनेछैन।

परिच्छेद-११

अभिलेख सूचना

५१. अभिलेखराखुपर्ने : (१) संस्थालेसाधारणसभा, समितितथालेखासुपरिवेक्षणसमितिबैठककानिर्णयतथाकामकारबाहीकोअद्यावधिकअभिलेखसुरक्षितसाथराखुपर्नेछ ।

(२) संस्थालेकारोबारसँगसम्बन्धितथाअन्यआवश्यकअभिलेखहरूतोकिएबमोजिमसुरक्षितसाथराखुपर्नेछ ।

५२. विवरणउपलब्धगराउनुपर्ने : (१) संस्थालेदेहायकाविवरणहरूसहितकोप्रतिवेदनआ.व. समाप्तभएकोतीनमहिनाभित्रदर्तागर्नेअधिकारीसमक्षपेशगर्नुपर्नेछ :-

(क) कारोबारकोचौमासिकरवार्षिकप्रतिवेदनतथालेखापरीक्षणप्रतिवेदन

(ख) वार्षिककार्यक्रमनीतितथायोजना,

(ग) खुदबचतसम्बन्धीनीतितथायोजना,

(घ) सञ्चालककोनामतथावाँकीकार्यावधिकोसूची,

(ङ) साधारणसभाकोबैठकसम्बन्धीजानकारी,

(च) शेयरसदस्यसंख्यारशेयरपूँजी,

(छ) सञ्चालकवासदस्यलेलिएकोऋणतिर्नवाँकीरहेकोरकम,

(ज) दर्तागर्नेअधिकारीलेसमयसमयमातोकिदिएकोअन्यविवरण ।

परिच्छेद- १२
लेखारलेखापरीक्षण

५३. कारोबारकोलेखा:

संस्थाकोकारोबारकोलेखादोहोरोलेखाप्रणालीमाआधारितरकारोबारकोयथार्थस्थितिस्पष्टरूपमादेखिनेगरीसंघीयकानूनबमो जिमरजिष्टारलेलागूगरेकोलेखामान (एकाउन्टिङ्स्टचाण्डर्ड)
रयसएनबमोजिमपालनागर्नुपर्नेअन्यशर्ततथाव्यवस्थाबमोजिमराखुपर्नेछ ।

५४. लेखापरीक्षण: (१)

संस्थालेप्रत्येकआर्थिकवर्षकोलेखापरीक्षणसोआर्थिकवर्षसमाप्तभएकोमितिलेतीनमहिनाभित्रप्रचलितकानूनबमोजिमइजाजत पत्रप्राप्तलेखापरीक्षकद्वारागराउनुपर्नेछ ।

(२)	उपदफा (१)
बमोजिमकोअवधिभित्रकैसंस्थालेखापरीक्षणनगराएकोपाइएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसंस्थाकोलेखापरीक्षणइजाजत पत्रप्राप्तलेखापरीक्षकबाटगराउनसक्नेछु ।		
(३)	उपदफा (२)
बमोजिमलेखापरीक्षणगराउँदालेखापरीक्षकलाईदिनुपर्नेपारिश्रमिकलगायतकेरकमसम्बन्धितसंस्थालेव्यहोर्नेछु ।		
(४)	उपदफा (१) वा (
बमोजिमलेखापरीक्षकलेगरेकोलेखापरीक्षणप्रतिवेदनअनुमोदनकोलागिसाधारणसभासमक्षपेशगर्नुपर्नेछु ।		
(५)	उपदफा (४)
बमोजिमपेशभएकोलेखापरीक्षणप्रतिवेदनसाधारणसभाबाटअनुमोदनहुननसकेमापुनःलेखापरीक्षणकोलागिसाधारणसभालेद फाँूकोअधीनमारहीअर्कोलेखापरीक्षकनियुक्तगर्नेछु ।		
५५.	<u>लेखापरीक्षककोनियुक्ति:</u>	(१)
संस्थाकोलेखापरीक्षणसम्बन्धीकार्यगर्नप्रचलितकानूनबमोजिमइजाजतपत्रप्राप्तलेखापरीक्षकहरूमध्येवाटसाधारणसभाले एकजनालेखापरीक्षकनियुक्तिगरीपारिश्रमिकसमेततोक्नेछु ।		
(२)	उपदफा (१) बमोजिमलेखापरीक्षकनियुक्तगर्दाएउटैव्यक्ति, फर्मवाकम्पनीलाईलगातारतीनआर्थिकवर्षभन्दाबढीहुनेगरीनियुक्तगर्नसकिनेछैन ।
५६.	<u>लेखापरीक्षकमानियुक्तहुननसक्ने :</u>	(१)
देहायकाव्यक्तिलेखापरीक्षकमानियुक्तहुनतथानियुक्तभईसकेकोभएसोपदमावहालरहनसक्नेछैन :-		
(क)	सहकारीसंस्थाकोसञ्चालक,	
(ख)	सम्बन्धितसंस्थाकोसदस्य,	
(ग)	सहकारीसंस्थाकोनियमितपारिश्रमिकपाउनेगरीनियुक्तसल्लाहकारवाकर्मचारी,	
(घ)	लेखापरीक्षणसम्बन्धीकसूरमासजायपाएकोतीनवर्षकोअवधिभुक्ताननभएको,	
(ड)	दामासाहीमापरेको,	
(च)	भ्रष्टाचार, ठगीवानैतिकपतनहुनेअन्यफौजदारीकसूरमासजायपाएकोपाँचवर्षभुक्ताननभएको,	
(ज)	सम्बन्धितसंस्थासँगस्वार्थबाझिएकोव्यक्ति ।	

(२) लेखापरीक्षकले आफू नियुक्त हुन अघि उपदफा (१)
बमोजिम अयोग्य नभए को कुराको संस्थासमक्ष स्वघोषणा गर्नु पर्नेछ ।

(३) कुनै लेखापरीक्षक आफ्नो कार्यकाल समाप्त नहुँदै कुनै संस्थाको लेखापरीक्षण गर्न अयोग्य भए मावासंस्थाको लेखापरीक्षक को पद माकाय मरहन न सक्ने स्थिति उत्पन्न भए मानिए जले लेखापरीक्षण गर्नु पर्ने वागरीहे को काम तत्काल रोकी सो कुराको जानकारी लिखि तरुप मासंस्थालाई दिनु पर्नेछ ।

(४) यस दफा को प्रतिकूल हुने गरीनि युक्त भए को लेखापरीक्षक ले गरे को लेखापरीक्षण मान्य हुने छैन ।

परिच्छेद- १३
छुट सुविधार सहलियत

५७. छुट सुविधार सहलियत (१) संस्थालाई प्राप्त हुने छुट, सुविधार सहलियत संघीय कानून बमोजिम हुने छ ।

(२) उपदफा (१) माउल्ले खित छुट,
सुविधार सहलियत तो किए बमोजिम हुने छ । सुविधार सहलियत वाहेक संस्थालाई प्राप्त हुने अन्य छुट,

परिच्छेद- १४
ऋण असुलीतथा बाँकी बक्यौता

५८. ऋण असूल गर्ने: (१) कुनै सदस्य ले संस्थासंग गरे को ऋण समझौता वाशर्ट कबुलियत को पालना न गरे मा, लिखत को भाखा भित्र ऋण को सावाँ व्याज रह जाना चुक्ता न गरे मावा ऋण लिए कोरक मसम्बन्धित काम मान लगा ईहि नामिना गरे को देखि एमात्य स्तो सदस्य ले ऋण लिंदा राखेको धितो लाई सम्बन्धित संस्थाले लिला मबिक्री गरी वा अन्य कुनै व्यवस्था गरी आफ्नो साँवा,
व्याज रह जाना असूल उपर गर्न सक्ने छ । धितो सम्बन्धित संस्थाले सकारे पश्चात्पनि ऋणीले साँवा व्याज दुवै भुक्तानी गरी धितो वापत को सम्पत्ति फिर्तालिन चाहे माफिर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(२) कुनै सदस्य ले संस्थामाराखे को धितो कुनै किसिम लेक सैलाई हक्को डिदिए मावा अन्य कुनै कारण वाटत्य स्तो धितो को मूल्य घट्न ग एमात्य स्तो ऋणीला ईनिश्चित म्याद दिई थप धितो सुरक्षण राख्न लगा उनसकि नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम ऋणीले थप धितो न राखे मावा उपदफा (१) वा (२) बमोजिम को धितो वाटपनि साँवा,

व्याजरहर्जनाकोरकमअसूलउपरहुननसकेमात्यस्तोऋणीकोहकलाग्नेअन्यजायजेथाबाटपनिसाँवा,
व्याजरहर्जनाअसूलउपरगर्नसकिनेछ ।

(४) यसदफाबमोजिमसाँवा, व्याजरहर्जनाअसूलउपरगर्दालाग्नेखर्चकोरकमतथाअसूलउपरभएकोसाँवा,
व्याजरहर्जनाकोरकमकट्टागरीबाँकीरहनआएकोरकमसम्बन्धितऋणीलाईफिर्तादिनुपर्नेछ ।

(५)

यसदफाबमोजिमकुनैसंस्थालेऋणीकोधितोवाअन्यजायजेथालिलामविक्रीगर्दालिलामसकार्नेव्यक्तिकोनाममासोधितोवाजाय
जेथाप्रचलितकानुनबमोजिमरजिष्टेशनवादाखिलखारेजगर्नकोलाग्निसम्बन्धितकार्यालयमालेखीपठाउनेछरसम्बन्धितकार्या
लयलेपनिसोहीबमोजिमरजिष्टेशनवादाखिलखारेजगरीसोकोजानकारीसम्बन्धितसंस्थालाईदिनुपर्नेछ ।

(६)

यसदफाबमोजिमधितोराखेकोसम्पत्तिलिलामविक्रीगर्दाक्सैलेसकारनगरेमात्यस्तोसम्पत्तिसम्बन्धितसंस्थाआफैलेसकारग
र्नसकनेछ ।

(७)

उपदफा (

६)

बमोजिमआफैलेसकारगरेमात्यस्तोसम्पत्तिसम्बन्धितसंस्थाकोनाममारजिष्टेशनवादाखिलखारेजगर्नसम्बन्धितकार्यालयमा
लेखीपठाउनेछरत्यसरीलेखीआएमासम्बन्धितकार्यालयलेसोहीबमोजिमरजिष्टेशनवादाखिलखारेजगरीदिनुपर्नेछ ।

५९.

कालोसूचीसम्बन्धीव्यवस्थाभंस्थाबाटऋणलिईरकमकोअपचलनगर्नेवातोकिएकोसमयावधिभित्रऋणकोसाँवाव्याजफिर्ता
नगर्नेव्यक्तिकोनामनामेशीसहितकालोसूचीप्रकाशनसम्बन्धीव्यवस्थासंघीयकानुनबमोजिमहुनेछ ।

६०.

कर्जासूचनाकेन्द्रसम्बन्धीव्यवस्थाकर्जासूचनाकेन्द्रसम्बन्धीव्यवस्थासंघीयकानुनबमोजिमहुनेछ ।

६१

बाँकीबक्यौताअसूलउपरगर्ने

क्सैलेसंस्थालाईतर्नुवृज्ञाउनुपर्नेरकमनतिरीबाँकीराखेमात्यस्तोरकमरसोकोव्याजसमेतदर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोव्यक्ति
कोजायजेथाबाटअसूलउपरगरिदिनसकनेछ ।

६२.

रोक्काराखनलेखीपठाउने: (१) संस्थावादर्तागर्नेअधिकारीलेदफा५८८१कोप्रयोजनकोलाग्निकुनैव्यक्तिकोखाता,
जायजेथाकोस्वामित्वहस्तान्तरण, नामसारीवाबिक्रीगर्ननपाउनेगरीरोक्काराखनसम्बन्धितनिकायमालेखीपठाउनसकनेछ ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमरोक्काकोलाग्नेखीआएमासम्बन्धितनिकायलेप्रचलितकानुनबमोजिमत्यस्तोव्यक्तिकोखाता, जायजेथाकोस्वामित्व
हस्तान्तरण, नामसारीवाबिक्रीगर्ननपाउनेगरीरोक्काराखनराखीदिनुपर्नेछ ।

६३. अग्राधिकाररहने:

कुनैव्यक्तिलेसंस्थालाईतिर्नुपर्नेक्रणवाअन्यकुनैदायित्वन्तिरेमात्यस्तोव्यक्तिकोजायजेथामानेपालसरकारकोकुनैहकदाबीभएत्यसकोलागिरकमछुट्टाईबाँकीरहनआएकोरकममासंस्थाकोअग्राधिकाररहनेछ ।

६४. कार्यवाहीगर्नवाधानपर्ने

संस्थालेक्रणअसुलीगर्नेसम्बन्धमाकुनैव्यक्तिवासहकारीसंस्थाउपरचलाएकोकुनैकारवाहीकाकारणबाटत्यस्तोव्यक्तिवासंस्थाउपरयसएनतथाप्रचलितकानूनबमोजिमकोकुनैकसूरमाकारवाहीचलाउनरोकलगाएकोमानिनेछैन ।

परिच्छेद- १५

एकीकरण, बिघटनतथादर्ताखारेज

६५. एकीकरणतथाविभाजनसम्बन्धीव्यबस्था

(१)

यसएनकोअधिनमारहीदुईवादुईभन्दाबढीसंस्थाहरुएकआपसमागाभीएकीकरणगर्नवाएकसंस्थालाईभैगोलिककार्यक्षेत्रकोआधारमादुईवादुईभन्दाबढीसंस्थामाविभाजनगर्नसकिनेछ ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमएकीकरणवाविभाजनगर्दासम्बन्धितसंस्थाकोकुलकायमरहेकासदस्यसंख्याकोदुईतिहाइबहुमतबाटनिर्णयहुनुपर्नेछ ।

(३)

उपदफा (

२)

बमोजिमएकीकरणवाविभाजनगर्नेनिर्णयगर्दाएकीकरणवाविभाजनकाशर्तरकार्यविधिसमेतखुलाउनुपर्नेछ ।

६६. बिघटनरदर्ताखारेज

(१)

कुनैसंस्थामादेहायकोअवस्थाविद्यमानभएमासाधारणसभाकोतत्कालकायमरहेकादुईतिहाइबहुमतसदस्यकोनिर्णयबाटत्यस्तोसंस्थाकोविघटनगर्नेनिर्णयगरीदर्ताखारेजीकोस्वीकृतिकालागिसमितिलेदर्तागर्नेअधिकारीसमक्षनिवेदनदिनसक्नेछ :-

(क) विनियममाउलिलखितउद्देश्यतथाकार्यहासिलगर्नसम्भवनभएमा,

(ख) सदस्यकोहितगर्ननसक्नेभएमा ।

(२)उपदफा (

१)

बमोजिमप्राप्तनिवेदनमाछानविनगर्दात्यस्तोसंस्थाकोविघटनगर्नउपयुक्तदेखिएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसंस्थाकोदर्ताखारेजगर्नसक्नेछ ।

(३)

उपदफा (

२)

माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिदर्तागर्नेअधिकारीलेदेहायकोअवस्थामात्रसंस्थाकोदर्ताखारेजगर्नसक्नेछ :-

- (क) एक वर्षसम्मकुनैकारोबारनगरीनिष्कृयरहेकोपाइएमा,
- (ख) कुनैसंस्थालेयोएनवायसएनअन्तर्गतबनेकोनियमावलीविपरीतकोकार्यबारम्बारगरेमा,
- (ग) विनियममाउलिलिखितउद्देश्यविपरीतकार्यगरेमा,
- (घ) सहकारीमूल्य, मान्यतारसिद्धान्तविपरीतकार्यगरेमा ।
- (४) उपदफा(२) वा(३)
बमोजिमदर्ताखारेजगर्नुअधिदर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसंस्थालाईसुनुवाईकोलागिपन्थ्रदिनकोसमयदिनुपर्नेछ ।
- (५) उपदफा(२) वा (३) बमोजिमसंस्थाकोदर्ताखारेजभएमात्यस्तोसंस्थाविघटनभएकोमानिनेछ ।
- (६) उपदफा (२) वा (३) ३)
बमोजिमसंस्थाकोदर्ताखारेजीभएमात्यस्तोसंस्थाकोदर्ताप्रिमाणपत्रस्वतःरद्दभएकोमानिनेछ ।

६७. लिक्वीडेटरकोनियुक्ति (१) दफा६ ६बमोजिमकुनैसंस्थाकोदर्ताखारेजभएमादर्तागर्नेअधिकारीलेलिक्वीडेटरनियुक्तगर्नेछ ।

(२) उपदफामा (१)
माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिसंघीयकानुनमातोकिएकोसिमासम्मकोसम्पत्तिभएकोसंस्थाकोहकमादर्तागर्नेअधिकारीलेकुनैअधिकृतस्तरकार्कम्चारीलाईलिक्वीडेटरनियुक्तिगर्नसक्नेछ ।

६८.

लिक्वीडेशनपछिकोसम्पत्तिकोउपयोग कुनैसंस्थाकोलिक्वीडेशनपश्चात्सबैदायित्वभुक्तानगरीबाँकीरहनगएकोसम्पत्तिकोउपयोगसंघीयकानुनमातोकिएबमोजिमहुनेछ ।

परिच्छेद-१६ दर्तागर्नेअधिकारी

६९. दर्तागर्नेअधिकारी (१) यसएनअन्तर्गतदर्तागर्नेअधिकारीलेगर्नुपर्नेकार्यहरूदोगडा केदार गाउँपालिकाप्रमुखप्रशासकियअधिकृतलेगर्नेछ ।

(२) उपदफा(१)

बमोजिमकोदर्तागर्नेअधिकारीलेयसएनबमोजिमआफूमारहेकोकुनैवासम्पूर्णअधिकारआफूमातहतकोअधिकृतस्तरकोकर्मचारीलाईप्रत्यायोजनगर्नसक्नेछ ।

७०. काम, कर्तव्यरअधिकार : यसएनमाअन्यत्रउल्लिखितकाम, कर्तव्यतथाअधिकारकोअतिरिक्तदर्तागर्नेअधिकारीकोकाम, कर्तव्यरअधिकारतोकिएबमोजिमहुनेछ ।

परिच्छेद-१७

निरीक्षणतथाअभिलेखजाँचगर्ने

७१. निरीक्षणतथाअभिलेखजाँचगर्ने (१) दर्तागर्नेअधिकारीलेसंस्थाकोजुनसुकैविवरणकोनिरीक्षणतथाअभिलेखपरीक्षणगर्न, गराउनसक्नेछ।

(२)

नेपालराष्ट्रबैडलेजुनसुकैविवरणतोकिएकोभन्दाबढीआर्थिककारोवारगर्नेसंस्थाकोहिसावकिताववावितीयकारोवारकोनिरीक्षण वाजाँचगर्न, गराउनसक्नेछ।

(३)

उपदफा (

२)

कोप्रयोजनकोलागिनेपालराष्ट्रबैडलेआफनाकुनैअधिकारीवाविशेषज्ञखटाई आवश्यकविवरणवासूचनाहरूसंस्थाबाटझिकाई निरीक्षणतथासुपरीवेक्षणगर्नसक्नेछ।

(४)

उपदफा (

१)

वा

(२) बमोजिमनिरीक्षणवाहिसावजाँचगर्दार्दार्तागर्नेअधिकारीवानेपालराष्ट्रबैडकोअधिकारप्राप्तअधिकृतलेमागगरेकोजानकारीस म्बन्धितसंस्थालेउपलब्धगराउनुपर्नेछ।

(५) उपदफा (१) वा (२) बमोजिमनिरीक्षणवाहिसावजाँचगर्दार्दार्तागर्नैसंस्थाकोकामकारबाहीयोएन, यसएनअन्तर्गतबनेकोनियम, निर्देशिका, मापदण्डवाकार्यविधिबमोजिमभएकोनपाइएमादर्तागर्नेअधिकारीवानेपालराष्ट्रबैडलेसम्बन्धितसंस्थालाई आवश्यकनिर्देशन दिनसक्नेछरत्यस्तोनिर्देशनकोपालनागर्नुत्यस्तोसंस्थाकोकर्तव्यहुनेछ।

(६)

नेपालराष्ट्रबैडलेयसदफावभमोजिमसंस्थाकोनिरीक्षणतथासुपरीवेक्षणगर्दार्दार्तागर्नेपालराष्ट्रबैडलेप्रचलितकानूनबमोजिमकोअधिकार प्रयोगगर्नसक्नेछ।

(७) यसदफावभमोजिमसंस्थाकोनिरीक्षणतथासुपरीवेक्षणगर्दार्दार्तागर्नेपालराष्ट्रबैडलेदोगडा केदार गाउँपालिकालाईउपलब्धगराउनुपर्नेछ।

७२. छानविनगर्नसक्ने : (१)

कुनैसंस्थाकोव्यवसायिककारोबारसन्तोषजनकनभएको, सदस्यकोहितविपरीतकामभएकोवासोसंस्थाकोउद्देश्यविपरीतकार्यगरेकोभनीत्यस्तोसंस्थाकोकम्तीमावीसप्रतिशतसदस्यले छानविनकोलागिनिवेदनदिएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोसंस्थाकोछानविनगर्न, गराउनसक्नेछ।

(२) उपदफा (१)
बमोजिमछानिवनगर्दामारागरेकोविवरणवाकागजातउपलब्धगराईसहयोगगर्नुसम्बन्धितसमितिकोकर्तव्यहुनेछ ।

(३) उपदफा (१) वा (२)
बमोजिमगरिएकोछानविनकोजानकारीसम्बन्धितसंस्थालाईलिखितरूपमादिनुपर्नेछ ।

७३. बचतथात्रृष्टिकोकारोबारगर्नेसंस्थाकोनिरीक्षणतथाअनुगमनसम्बन्धीविशेषव्यवस्था (१)
बचतथात्रृष्टिकोमुख्यकारोबारगर्नेसंस्थालेतोकिएबमोजिमअनुगमनप्रणालीअवलम्बनगर्नुपर्नेछ ।

(२)
दर्तागर्नेअधिकारीलेबचतथात्रृष्टिकोकारोबारगर्नेसंस्थाकोतोकिएबमोजिमकोअनुगमनप्रणालीमाआधारितभईनिरीक्षणतथा
अनुगमनगर्नेछ ।

(३) उपदफा (२)
बमोजिमसंस्थाकोनिरीक्षणतथाअनुगमनदर्तागर्नेअधिकारीलेआवश्यकताअनुसारनेपालराष्ट्रबैडलगायतकाअन्यनिकायकोस
हयोगलिनसक्नेछ ।

७४. वार्षिकप्रतिवेदनपेशगर्नुपर्नेः (१)
दर्तागर्नेअधिकारीलेआर्थिकवर्षसमाप्तिकोमितिलेतीनमहिनाभित्रसंस्थाकोनिरीक्षणसम्बन्धीवार्षिकप्रतिवेदनगाउँकार्यपालि
कासमक्षपेशगर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमकोप्रतिवेदनमादेहायकाविवरणहरूखुलाउनुपर्नेछ:-

(क) सञ्चालनमारहेकासंस्थाकोविवरण,

(ख) अनुगमनगरिएकासंस्थाकोसंख्यातथाआर्थिककारोवारकोविवरण,

(ग) संस्थामासहकारीसिद्धान्तरयोएन, यसएनअन्तर्गतबनेकोनियम,
विनियमतथाआन्तरिककार्यविधिकोपालनाकोअवस्था,

(घ) संस्थाकासदस्यलेप्राप्तगरेकोसेवासुविधाकोअवस्था,

(ड) संस्थाकोक्रियाकलापमासदस्यकोसहभागिताकोस्तरअनुपात,

(च) संस्थालाईगाउँपालिकावाटप्रदानगरिएकोवित्तीयअनुदानतथाछुटसुविधाकोसदुपयोगिताकोअवस्था,

(छ) संस्थाको आर्थिक क्रियाकलाप तथा वित्तीय अवस्था सम्बन्धी तोकिए बमोजिम काविवरण,

(ज) संस्थामा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली को अवस्था,

(झ) संस्थामा सुशासन तथा जिम्मेवारी को अवस्था,

(ञ) संस्थामा रहेका कोषको विवरण,

(ट) संरक्षित पूँजी फिर्ता कोष वितरण को अवस्था,

(ठ) सहकारी को नीति निर्माण मासहयोग पुग्ने आवश्यक कुराहरू,

(ड) सहकारी संस्थाको दर्ता, खरेजी तथा विघटन सम्बन्धी विवरण,

(ढ) संस्थाले सञ्चालन गरेको दफा १२ बमोजिम को कारोबार, व्यवसाय, उद्योग वा परियोजनाको विवरण,

(ण) तोकिए बमोजिम का अन्य विवरण।

७५.

आपसी सुरक्षण सेवा संचालन सम्बन्धी व्यवस्था: (१)

संस्थाले संघीय कानून माव्यवस्था भए बमोजिम आफ्ना सदस्यहरू को बाली नाली वा वस्तुभाउमा भए कोक्षति को अंश पूर्ति गर्ने गरी आप सी सुरक्षण सेवा संचालन गर्न सक्नेछ।

७६. स्थिरीकरण कोष सम्बन्धी व्यवस्था: (१)

बचत तथा ऋण विषय गत संस्था हरू सम्भावित जो खिम बाट संरक्षण कालागि संघीय कानून माव्यवस्था भए बमोजिम खडाहुने स्थिरीकरण कोष मासहभागी हुन सक्नेछन्।

परिच्छेद-१८

सुमस्या ग्रस्त संस्थाको व्यवस्थापन

७७.

संस्था समस्या ग्रस्त भएको घोषणा गर्न सकिने

(१)

यस ऐन बमोजिम गरिएको निरीक्षण वा हिसाब जाँच बाट कुनै संस्था मादेहाय को अवस्था विघ्यमान रहेको देखिए माकार्य पालिकाले त्यस्तो संस्थालाई समस्या ग्रस्त संस्था को रूपमा घोषणा गर्न सक्नेछ:-

(क) सदस्यको हित विपरीत हनेगरी कुनै कार्य गरेको,

(ख)

संस्थाले पूरा गर्नु पर्ने वित्तीय दायित्व पूरा न गरेको वा भुक्तानी गर्नु पर्ने दायित्व भुक्तानी गर्न न सकेको वा भुक्तानी गर्न न सक्ने अवस्था भएको,

- (ग) सदस्यहरूकोबचतनिधीरितशर्तबमोजिमफिर्तागर्ननसकेको,
- (घ) योएन, यसएनअन्तर्गतबनेकोनियमतथाविनियमविपरीतहुनेगरीसंस्थासञ्चालनभएको,
- (ड) संस्थादामासाहीमापर्नसकनेअवस्थामाभएकोवाउल्लेखनीयरूपमागम्भीरआर्थिककठिनाईभोगिरहेको,

(च)

कुनैसंस्थालेसदस्यकोबचतरकमफिर्तागर्नुपर्नेअवधिमाफिर्तानगरेकोभनीत्यस्तोसंस्थाकाकम्तीमावीसप्रति शतवावीसजनामध्येजुनकमहुन्छसोवरावरकासदस्यहरूलेदर्तागर्नेअधिकारीसमक्षनिवेदनदिएकोमाछानविनगर्दाखण्ड (क) देखि (ड) सम्मकोकुनैअवस्थाविद्यमानभएकोदेखिएको ।

(२) उपदफा(१)

माजुनसुकैकुरालेखिएकोभएतापनिप्रचलितकानूनबमोजिमगठनगरेकोआयोगलेकुनैसंस्थालाईसमस्याग्रस्तसंस्थाघोषणागर्नसिफारिसगरेमावासमस्याग्रस्तभनीपहिचानगरेकोमावात्यस्तोआयोगमापरेकोउजुरीसंख्या, औचित्यसमेतकोआधारमाकार्यपालिकालेत्यस्तोसंस्थालाईसमस्याग्रस्तसंस्थाघोषणागर्नसक्नेछ ।

७८.

व्यवस्थापनसमितिकोगठन

(१)

दफा७७बमोजिमसमस्याग्रस्तसंस्थाघोषणाभएकोमात्यस्तोसंस्थाकोसम्पत्तिव्यवस्थापनतथादायित्वभुक्तानीसम्बन्धीकार्यकालागिव्यवस्थापनसमितिकोगठनगर्नदर्तागर्नेअधिकारीलेकार्यपालिकासमक्षसिफारिसगर्नेछ ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमशिफारिसभईआएमाकार्यपालिकालेतोकिएवमोजिमव्यवस्थापनसमितिकोगठनगर्नसक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमगठितव्यवस्थापनसमितिकोकाम, कर्तव्यरअधिकारतोकिएबमोजिमहुनेछ ।

परिच्छेद-१९

कसूर दण्डजिवानातथापुनरावेदन

७९. कसूरगरेकोमानिनेकसैलेदेहायकोकुनैकार्यगरेमायसएनअन्तर्गतकोकसूरगरेकोमानिनेछ ।

(क)

दर्तानगरीवाखारेजभएकोसंस्थासञ्चालनगरेमावाकुनैव्यक्ति,

फर्मवाकम्पनीलेआफ्नोनाममासहकारीशब्दवासोशब्दकोअंग्रेजीरूपान्तरणराखीकुनैकारोवार, व्यवसाय, सेवाप्रवाहवाअन्यकुनैकार्यगरेमा,

(ख) सदस्यकोबचतयसएनरयसएनअन्तर्गतबनेकोनियम,

विनियमबमोजिमबाहेकअन्यकुनैपनिप्रयोजनकोलागिप्रयोगगरेमा,

दोगडाकेदार गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५

- (ग) तोकिएकोभन्दाबढीरकमऋणप्रदानगर्दाजमानतवासुरक्षणनराखीऋणप्रदानगरेमा,
- (घ) समितिकोसदस्य, व्यवस्थापकवाकर्मचारीलेसंस्थाकोसम्पत्ति, बचतवाशेयरकमहिनामिनागरेमा,
- (ड)ऋणअसूलहुननसक्नेगरीसमितिकाकुनैसदस्य,
निजकोनातेदारवाअन्यव्यक्तिवाकर्मचारीलाईऋणदिईरकमहिनामिनागरेमा,
- (च) समितिकाकुनैसदस्यलेएकलैवाअन्यसदस्यकोमिलोमतोमासंस्थाकोशेयरवाबचतरकमआफूखुसीपरिचालन
गरीसंस्थालाईहानीनोकसानीपुर्याएमा,
- (छ) झुट्टावागलतविवरणपेशगरीकर्जालिएमा, राखेकोधितोकच्चाभएमावाऋणहिनामिनागरेमा,
- (ज) संस्थालेयसऐनरयसऐनअन्तर्गतबनेकानियम,विनियमविपरितलगानीगरेमावालगानीगर्नेउद्देश्यलेरकम
उठाएमा,
- (झ) कृत्रिमव्यवसायखडागरीवागराईऋणलिएमावादिएमा,
- (ज) धितोकोअस्वाभाविकरूपमाबढीमूल्याङ्कनगरीऋणलिएमावादिएमा,
- (ट) झुट्टाविवरणकोआधारमापरियोजनाकोलागतअस्वाभाविकरूपमाबढाईबढीऋणलिएमावादिएमा,
- (ठ) कुनैव्यक्तिवासंस्थालाईएकपटकदिइसकेकोसुरक्षणरीतपूर्वकफुकुवानभईवासोसुरक्षणलेखामेकोमूल्यभ
न्दाबढीहुनेगरीसोहीसुरक्षणअन्यसंस्थामाराखीपुनःऋणलिएवादिएमा,
- (ड) संस्थावाटजुनप्रयोजनकोलागिऋणसुविधालिएकोहोसोहीप्रयोजनमानलगाईअन्यत्रप्रयोगगरेवागराएमा,
- (ट) संस्थाकोकुनैकागजातवाखातामालेखिएकोकुनैकुराकुनैतरिकालेहटाइवाउडाइअकैअर्थनिस्कनेव्यहोरापा
रीमिलाईलेखेवाअर्कोभिन्नैश्रेस्ताराखेजस्ताकामगरेबाटआफूलाईवाअरुक्सैलाईफाइदावाहानिनोकसानीग
र्नेउद्देश्यलेकीर्तेगर्नवाअर्काकोहानिनोकसानीगर्नेउद्देश्यलेनगरेवानभएकोझुट्टाकुरागरेवाभएकोहोभनीवासि
ति, अङ्गवाव्यहोराफरकपारीसहीछापगरीगराईकागजातबनाईवाबनाउनलगाईजालसाजीगरेवागराएमा,

(ण)

ऋणकोधितोस्वरूपराखिनेचलअचलसम्पत्तिलामविक्रीवाअन्यप्रयोजनकोलागिमूल्याङ्कनगर्दामूल्याङ्कनक तालेबढी, कमवागलतमूल्याङ्कनगरीसंस्थालाईहानीनोकसानीपुर्याउनेकार्यगरेवागराएमा,

(त) संस्थालाईहानीनोकसानीपुर्याउनेउद्देश्यलेकसैलेकुनैकामगराउनवानगराउन, मोलाहिजागर्नवागराउन, कुनैकिसिमकोरकमलिनवादिन, बिनामूल्यवाकममूल्यमाकुनैमाल, वस्तुवासेवालिनवादिन, दान, दातव्य, उपहारवाचन्दालिनवादिन, गलतलिखततयारगर्नवागराउन, अनुवादगर्नवागराउनवागरैकानूनीलाभवाहानीपुर्याउनेबदनियतलेकुनैकार्यगरेवागराएमा,

(थ)

कुनैसंस्थावासोकोसदस्यवावचतकर्तावातीमध्येकसैलाईहानीनोकसानीपुर्नेगरीलेखापरीक्षणगरेगराएमावा लेखापरीक्षणगरेकोझुटोप्रतिवेदनतयारपारेमावापार्नलगाएमा ।

८०. सजायः(१) कसैलेदफा७९कोकसूरगरेमादेहायबमोजिमकोसजायहुनेछ :-

- (क) खण्ड (क),(ग),(ड) र (थ)कोकसूरमाएकवर्षसम्मकैदरएकलाखरूपैयासम्मजरिवाना,
- (ख) खण्ड (ठ) कोकसूरमादुईवर्षसम्मकैदरदुईलाखरूपैयासम्मजरिवाना,
- (ग) खण्ड (ख) कोकसूरमाविगोबराबरकोरकमजरिवानागरीतीनवर्षसम्मकैद,
- (घ) खण्ड (घ), (ड), (च), (छ), (ज), (झ), (ञ), (ट), (ण) र(त) कोकसूरमाविगोभराईविगोबमोजिमजरिवानागरीदेहायबमोजिमकोकैदहुनेछ :-
- (१) दशलाखरूपैयाँसम्मविगोभएएकवर्षसम्मकैद,
- (२) दशलाखरूपैयाँभन्दाबढीपचासलाखरूपैयाँसम्मविगोभएदुईवर्षदिखितीनवर्षसम्मकैद,
- (३) पचासलाखरूपैयाँभन्दाबढीएककरोडरूपैयाँसम्मविगोभएतीनवर्षदिखिचारवर्षसम्मकैद,
- (४) एककरोडरूपैयाँभन्दाबढीदशकरोडरूपैयासम्मविगोभएचारवर्षदिखिछवर्षसम्मकैद,
- (५) दशकरोडरूपैयाँभन्दाबढीएकअर्बसूपैयाँसम्मविगोभएछवर्षदिखिआठवर्षसम्मकैद,
- (६) एकअर्बसूपैयाँभन्दाबढीजतिसुकैरूपैयाँविगोभएपनिआठवर्षदिखिदशवर्षसम्मकैद,
- (ड) खण्ड (ठ) कोकसूरमादशवर्षसम्मकैद।

(२)

दफा ७९ कोकसूरगर्नउद्घोगगर्नेवात्यस्तोकसूरगर्नमदतपुरयाउनेव्यक्तिलाईमुख्यकसूरदारलाईहुनेसजायकोआधासजायहुनेछ ।

(३)

दफा ७९ कोकसूरगर्नेवात्यस्तोकसूरगर्नमदतपुरयाउनुकैनिकायसंस्थाभएत्यस्तोनिकायसंस्थाकोप्रमुखकार्यकारीवापदाधि कारीवाकार्यकारीहैसियतमाकार्यसम्पादनगर्नेव्यक्तिलाईयसएनबमोजिमहुनेसजायहुनेछ ।

८१. जरिवानाहुने : (१)

दफा ८७ बमोजिमकसैकोउजूरीपरीवासंस्थाकोनिरीक्षणअनुगमनवाहिसाबकिताबकोजाँचगर्दावाअन्यकुनैव्यहोराबाटकसैले देहायकोकुनैकार्यगरेकोपाइएमादर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोकार्यकोप्रकृतिरगाम्भीर्यकोआधारमात्यस्तोकार्यगर्नेव्यक्तिलाई पाँचलाखरुपैयासम्मजरिवानागर्नेछ :-

(क) योएनवायसएनअन्तर्गतबनेकानियमविपरीतसदस्यसँगव्याजलिएमा,

(ख) संस्थालेप्रदानगर्नेबचतरकृष्णकोब्याजदरबीचकोअन्तरब्युप्रतिशतभन्दाबढीकायमगरेमा,

(ग) संस्थालेप्रदानगरेकोकृष्णमालागनेब्याजलाईमूलकर्जामापूँजीकृतगरीसोकोआधारमाब्याजलगाएमा,

(घ) कुनैसदस्यलाईआफ्नोपूँजीकोषकोतोकिएबमोजिमकोप्रतिशतभन्दाबढीहुनेगरीकृष्णप्रदानगरेमा,

(ड) संस्थादर्तागर्दाकाबखतकासदस्यबाहेकअन्यसदस्यलाईसदस्यताप्राप्तगरेकोतीनमहिनाअवधिव्यतितनभई कृष्णलगानीगरेमा,

(च) प्राथमिकपूँजीकोषकोदशगुणभन्दाबढीहुनेगरीबचतसंकलनगरेमा,

(छ) शेयरपूँजीकोपन्धप्रतिशतभन्दाबढीशेयरलाभांशवितरणगरेमा,

(ज) संस्थालेआफ्नोकार्यक्षेत्रबाहिरगईकारोबारगरेमावागैरसदस्यसंगकारोवारगरेमा,

(झ) संस्थालेयोएनविपरीतकृतिमब्यक्तिलाईआफ्नोसदस्यतादिएमा ।

(२) उपदफा (१) मालेखिएकोव्यहोराबाटकसैलेदेहायकोकुनैकार्यगरेकोदर्तागर्नेअधिकारीलेत्यस्तोकार्य कोप्रकृतिरगाम्भीर्यकोआधारमात्यस्तोकार्यगर्नेव्यक्तिलाईतीनलाखरुपैयासम्मजरिवानागर्नसक्नेछ:-

(क) योएनवायसएनअन्तर्गतबनेकोनियमबमोजिमदिएकोकुनैनिर्देशनवातेकिएकोमापदण्डकोपालनानगरेमा,

(ख) योएनवायसएनअन्तर्गतबनेकोनियमबमोजिमदिनुपर्नेकुनैविवरण, कागजात, प्रतिबेदन,
सूचनावाजानकारीनदिएमा,

(ग)

यसएनबमोजिमनिर्वाचननगरीसमितितथालेखासुपरीवेक्षणसमितिकापदाधिकारीहरुआफुखुशीपरिवर्तनगरे
मा

(घ) कुनैसंस्थालेदफाद्योउपदफा (४) बमोजिमकोतोकिएकोशर्तपालननगरेमा,

(ङ) योएनवायसएनअन्तर्गतबनेकोनियमविपरितअन्यकार्यगरेमा।

(३)

उपदफा (

१)

वा(२)

बमोजिमकोजरिवानागर्नुअधिदर्तागर्नेअधिकारीलेसम्बन्धितव्यक्तिवासंस्थालाईसफाईपेशगर्नकस्तीमापन्ध्रदिनकोसमयाव
धिदिनुपर्नेछ।

८२. रोकाराखे :

(१)

दर्तागर्नेअधिकारीलेसम्बन्धितसंस्थालाईदफाद१बमोजिमजरिवानागर्नुकाअतिरिक्ततीनमहिनासम्बन्धितस्तोसंस्थाकोकारोबा
र, सम्पतितथावैङ्गतारोकाराखेतथासम्पत्तिरोकाराखूनसम्बन्धितनिकायलाईसिफारिसगर्नसक्नेछ।

(२)

उपदफा (

१)

बमोजिमकोसिफारिसप्राप्तभएमात्यस्तोसंस्थाकोकारोबार, सम्पतिवावैङ्गतारोकाराखीसोकोजानकारीदर्तागर्नेअधिकारी
लाईदिनुपर्नेछ।

८३. दोब्बरजरिवानाहुने(१)

दफाद१बमोजिमजरिवानाभएकोव्यक्तिवासंस्थालेपुनः

सोहीकसूरगरेमात्यस्तोव्यक्तिवासंस्थालाईदर्तागर्नेअधिकारीलेदोसोपटकदेखिप्रत्येकपटककोलागिदोब्बरजरिवानागर्नेछ।

८४. अनुसन्धानकोलागिलेखीपठाउनसक्ने

दर्तागर्नेअधिकारीवानेपालराष्ट्रवैङ्गलेयसएनबमोजिमआफ्नोकाम, कर्तव्यरअधिकारकोपालनागर्दाकिसैलेदफा७९बमोजिम
कोकसूरगरेकोथाहापाएमात्यस्तोकसूरकासम्बन्धमायसएनबमोजिमअनुसन्धानगर्नकोलागिसम्बन्धितनिकायमालेखीपठा
उनसक्नेछ।

८५. मुद्रासम्बन्धीव्यवस्थाप्रकार०बमोजिमसजायहुनेकसूरकोमुद्रासम्बन्धीव्यवस्थासंघीयकानुनबमोजिमहुनेछ।

८६. मुद्राहुनेअधिकारी: दफाद०बमोजिमकोसजायहुनेकसूरसम्बन्धीमुद्राकोकारवाहीरकिनाराजिल्लाअदालतबाटहुनेछ।

८७. उजूरीदिनेहम्याद : (१)

कसैलेदफाट०बमोजिमकोसजायहुनेकसूरगरेकोवागर्नलागेकोथाहापाउनेव्यक्तिलेत्यसरीथाहापाएकोमितिलेनबेदिनभित्र दर्तागर्नेअधिकारीसमक्षउजूरीदिनुपर्नेछ ।

(२)

कसैलेदफाट०बमोजिमजरिवानाहुनेकार्यगरेकोथाहापाउनेव्यक्तिलेत्यसरीथाहापाएकोमितिलेनबेदिनभित्र दर्तागर्नेअधिकारीसमक्षउजूरीदिनुपर्नेछ ।

८८. पुनरावेदनगर्नसक्ने : (१)

दफाद६बमोजिमसंस्थादर्तागर्नअस्वीकारगरेकोवादफा

ददबमोजिमसंस्थादर्ताखारेजगरेकोमाचित्तनबुझनेलेसोनिर्णयकोजानकारीपाएकोमितिलेपैतीसदिनभित्रदर्तागर्नेअधिकारीको निर्णयउपरकार्यपालिकासमक्षपुनरावेदनगर्नसक्नेछ ।

(२)

दफाद०बमोजिमकोजरिवानामाचित्तनबुझनेव्यक्तिलेत्यस्तोनिर्णयकोजानकारीपाएकोमितिलेपैतीसदिनभित्रदेहायबमोजिमपु नरावेदनगर्नसक्नेछ:

(क) दर्तागर्नेअधिकारीरकार्यपालिकालेगरेकोनिर्णयउपरसम्बन्धितजिल्लाअदालतमा,

(ख) नेपालराष्ट्रबैडलेगरेकोनिर्णयउपरसम्बन्धितउच्चअदालतमा ।

८९. असूलउपरगरिने

यसपरिच्छेदबमोजिमकुनैव्यक्तिलेतिरुपर्नेजरिवानावाकुनैरकमनतिरीबाँकीरहेकोमात्यस्तोजरिवानावारकमनिजबाटसरकारीबाँकीसरहअसूलउपरगरिनेछ ।

परिच्छेद-२०

विविध

९०. मताधिकारकोप्रयोग

कुनैसदस्यलेसंस्थाकोजतिसुकैशेयरखरिदगरेकोभएतापनिसम्बन्धितसंस्थाकोकार्यसञ्चालनमाएकसदस्यएकमतकोआधार माआफनोमताधिकारकोप्रयोगगर्नसक्नेछ ।

९१. सामाजिकपरीक्षणगराउनसक्ने : (१)

संस्थालेविनियममाउलिखितउद्देश्यप्राप्तगर्नकालागिसमितिबाटभएकानिर्णयरकार्य, सदस्यहरूलेप्राप्तगरेकासेवारसन्तुष्टीकोस्तर, सेवाप्राप्तिबाटसदस्यहरूकोजीवनस्तरमाआएकोआर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिकतथावातावरणीयपक्षमासकारात्मकपरिवर्तनलगायतकाविषयमासामाजिकपरीक्षणगराउनसक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१)
बमोजिमभएकोसामाजिकपरीक्षणकोप्रतिवेदनछुलफलकोलागिसमितिलेसाधारणसभासमक्षपेशगर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२)
बमोजिमपेशभएकोसामाजिकपरीक्षणप्रतिवेदनछुलफलगरीसाधारणसभालेआवश्यकताअनुसारसमितिलाईनिर्देशनदिनसक्नेछ ।
- (४) यसदफाबमोजिमकोसामाजिकपरीक्षणप्रतिवेदनकोएकप्रतिसम्बन्धितसंस्थाले दर्तागर्नेअधिकारीसमक्षपेशगर्नुपर्नेछ ।
९२. **सहकारीशिक्षा:** सहकारीक्षेत्रकोप्रवर्धनकोलागिविद्यालयतहकोपाठ्यक्रममाआधारभूतसहकारीसम्बन्धीविषयवस्तुलाईसमावेशगर्ननसक्नेछ ।
९३. **आर्थिकसहयोगगर्ननहुने** संस्थाकोरकमवाटसमितिकोनिर्णयबमोजिमसदस्यहरूले आर्थिकसहयोगलिनसक्नेछन् । तरसामाजिककार्यकोलागिगैरसदस्यव्यक्तिवासंस्थाहरूलाईसमेतआर्थिकसहयोगगर्नवाधापर्नेछैन ।
स्पष्टीकरण: यसदफाकोप्रयोजनकोलागि 'सामाजिककार्य' भनालेशिक्षा, स्वास्थ्य, वातावरणसंरक्षण, मानवीयसहायता, सहकारिताप्रवर्द्धनसम्बन्धिकार्यलाईजनाउँछ ।
९४. **अन्तरसहकारीकारोवारगर्ननसक्नेसंस्थाहरूलेतोकिए** बमोजिमएकआपसमाअन्तरसहकारीकारोवारगर्ननसक्नेछन् ।
९५. **ठेकापट्टादिननहुने**
संस्थालेआफनोसमितिकोकुनैसञ्चालकवालेखासुपरीवेक्षणसमितिकोसंयोजकवासदस्यवाआफनोकर्मचारीलाईठेकापट्टादिनहुदैन ।
९६. **सरकारीबाँकीसरहअसूलउपरहुनेकुनैसंस्थालेप्राप्तगरेकोसरकारीअनुदानवाकुनैसेवासुविधादुरुपयोगगरेकोपाइ** एमाप्रचलितकानूनबमोजिमसरकारीबाँकीसरहअसूलउपरगरिनेछ ।
९७. **कम्पनीसम्बन्धीप्रचलितऐनलागूनहुने**: यसऐनअन्तर्गतदर्ताभएकोसंस्थाकोहकमाकम्पनीसम्बन्धीप्रचलितऐनलागूनेछैन ।
९८. **प्रचलितकानूनबमोजिमकारवाहीगर्नवाधानपर्ने**
यसऐनमालेखिएकोकुनैकुरालेकुनैव्यक्तिउपरप्रचलितकानूनबमोजिमअदालतमामुद्दाचलाउनबाधापुर्याएकोमानिनेछैन ।
९९. **सम्पत्तिशुद्धिकरणनिवारणसम्बन्धीकानुनीव्यवस्थाकोपालनागर्नुपर्नेसंस्थालेसम्पत्तिशुद्धिकरणनिवारणसम्बन्धीसंघीय / प्रदेशकानुनमाभएकाव्यवस्थाकासाथैतत्सम्बन्धमामन्त्रालयलेजारीगरेकोमानदण्डरनेपालराष्ट्रवैकोवित्तीयजानकारीएकाइवाटजारीभएकानिर्देशिकाहरूकोपालनागर्नुपर्नेछ ।**

१००. नियमबनाउनेअधिकारुयसेनकोकार्यान्वयनकोलागिकार्यपालिकाले आवश्यकनियमबनाउनसक्नेछ् ।

१०१. मापदण्ड, निर्देशिकावाकार्यविधिबनाईलागूगर्नर्सक्ने (१)

यो ऐनवायसेन अन्तर्गत बनेको नियमको अधीन मारही न स्थान को दर्ता,
सञ्चालन,
निरीक्षण तथा अनुगमन लगायत कामकार बाही लाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न कार्यपालिकाले आवश्यकता अ
नुसार मापदण्ड, निर्देशिकावाकार्यविधिबनाईलागूगर्नर्सक्नेछ् ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको मापदण्ड बनाउँदा आवश्यकता अनुसार रजिस्ट्रार,
नेपाल राष्ट्र बैड़, मन्त्रालय र सम्बन्धित अन्य निकायको परामर्शलिन सक्नेछ् ।

अनुसूची १

दर्ता दरखास्तको नमुना

मिति : २०...।...

श्री दर्ता गर्ने अधिकारी ज्यू !

दोगडा केदार गाउँपालिकाको कार्यालय देउलेक, वैतडी ।

विषय : सहकारी संस्थाको दर्ता ।

महोदय,

हामी देहायका व्यक्तिहरू देहायका कुरा खोली देहायको संस्था दर्ता गरी पाउन निवेदन गर्दछौं । उद्देश्य अनुरूप संस्थाले तत्काल गर्ने कार्यहरूको योजना र प्रस्तावित संस्थाको विनियम दुई प्रति यसै साथ संलग्न राखी पेस गरेका छौं ।

संस्थासम्बन्धी विवरण

(क) प्रस्तावित संस्थाको नाम :-

(ख) ठेगाना :-

(ग) उद्देश्य :-

(घ) मुख्य कार्य :-

(ङ) कार्यक्षेत्र :-

(च) दायित्व :-

(छ) सदस्य सझौत्या :-

(१) महिला जना

दोगडाकेदार गाउँपालिकाको सहकारी ऐन २०७५

(२) पुरुष जना

(छ) प्राप्त सेयर पुँजीको रकम :- रु.

(ज) प्राप्त प्रवेश शुल्कको रकम :- रु. ।

अनुसूची २

संस्था दर्ता प्रमाण-पत्रको नमूना

दोगडा केदार गाउँपालिकाकोकार्यालय देउलेक, बैतडी ।

सहकारी दर्ता प्रमाण-पत्र

दर्ता नं. :

दोगडा केदार गाउँपालिकाकोसहकारी ऐन, २०७५ को दफा ... बमोजिम श्री
... ... लाई सीमित दायित्व भएको संस्थामा दर्ता गरी स्वीकृत विनियमसहित यो प्रमाण-पत्र प्रदान गरिएको छ ।

वर्गीकरण :

दर्ता गरेको मिति :

दस्तखत :

दर्ता गर्ने अधिकारीको नाम :

कार्यालयको छाप :

आज्ञाले,

नाम :- भोजराज श्रीपाइली

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत